

Consell Comarcal del
Priorat

Pla Estratègic Comarcal
de Desenvolupament
Socioeconòmic Rural 2014-2020

Diputació Tarragona

LÍNIA ESTRATÈGICA **1**

SOSTENIBILITAT I VALORITZACIÓ D'UN PAISATGE SINGULAR I UNIVERSAL

Consell Comarcal del
Priorat

Pla Estratègic Comarcal
de Desenvolupament
Socioeconòmic Rural 2014-2020

Diputació Tarragona

PROGRAMA
FOMENT DE L'APROFITAMENT SOSTENIBLE DEL PAISATGE

Consell Comarcal del
Priorat

Pla Estratègic Comarcal
de Desenvolupament
Socioeconòmic Rural 2014-2020

Diputació Tarragona

ACTUACIÓ 1

Vetllar per la implementació continuada i progressiva del Programa de Gestió de la Carta del Paisatge

LÍNIA ESTRATÈGICA	SOSTENIBILITAT I VALORITZACIÓ D'UN PAISATGE SINGULAR I UNIVERSAL
PROGRAMA	FOMENT DE L'APROFITAMENT SOSTENIBLE DEL PAISATGE
ACTUACIÓ	Vetllar per la implementació continuada i progressiva del Programa de Gestió de la Carta del Paisatge

ANTECEDENTS I DESCRIPCIÓ

El paisatge del Priorat esdevé una clara expressió de la seva identitat. Es tracta d'un paisatge definit al llarg dels anys, a través dels processos de modelació, transformació i, alhora, conservació que els seus propis habitants hi han portat a terme, lligats a les activitats agrícoles. Aquest paisatge, a dia d'avui i amb un sentit ampli, representa el principal actiu de la comarca i (juntament amb el patrimoni, també integrat i part del propi paisatge), representa, com a concepte, la base del model de desenvolupament sostenible que es vol implantar de manera decidida a la comarca.

Part de les bases que possibiliten estructurar aquest model de desenvolupament estan reflectides en el propi Programa de Gestió de la Carta del Paisatge, en forma de programes i accions específiques. Algunes de les accions que en el programa es detallaven ja s'han portat a terme, o s'estan portant a terme en aquests moments, a càrrec de la Comissió de Seguiment i de la Comissió Tècnica Comarcal del Paisatge, ens que el propi redactat de la Carta també preveia.

En aquest sentit doncs, és important que el Programa de Gestió sigui, paulatinament però sense pausa, portat a la pràctica. La Comissió de Seguiment ha de vetllar perquè això sigui possible, i la Comissió Tècnica Comarcal del Paisatge ha de ser l'ens que n'ha de propiciar l'aplicació i implementació efectiva. Per tot això es proposa, tal com es descriu més àmpliament en l'ACTUACIÓ 19, la vertebració d'una **Oficina Comarcal del Paisatge** que doni suport a la realització d'aquestes tasques derivades directament dels compromisos i accions de la Carta del Paisatge, i que alhora tingui capacitat i mitjans tècnics i humans per tal d'implementar els projectes relacionats amb el paisatge que puguin anar plantejant-se a la comarca en un futur proper.

Cal doncs, seguir esforçant-se i treballant per fer que aquest document sigui, a més d'una eina clau per entendre l'evolució futura del paisatge del Priorat, una element primordial i transversal per entendre, configurar i estructurar el model territorial i socioeconòmic de la comarca, i possibilitar la vertebració d'una **Oficina Comarcal del Paisatge**, que a la llarga esdevingui un agent de referència en temes de paisatge a la comarca.

Per tot això, es proposa portar a terme les accions que tot seguit es detallen:

- Vetllar per tal de que el Pla de Gestió de la Carta del Paisatge sigui executat.
- Aconseguir els mitjans i recursos necessaris per tal de que aquest fet sigui una realitat.
- Vertebrar l'**Oficina Comarcal del Paisatge**, com a figura o ens tècnic capaç de donar suport a les iniciatives relacionades amb el paisatge que es generin a la comarca i capaç també de generar els recursos per finançar-se implementar aquestes accions (veure l'ACTUACIÓ 19).

LÍNIA ESTRATÈGICA	SOSTENIBILITAT I VALORITZACIÓ D'UN PAISATGE SINGULAR I UNIVERSAL
PROGRAMA	FOMENT DE L'APROFITAMENT SOSTENIBLE DEL PAISATGE
ACTUACIÓ	Vetllar per la implementació continuada i progressiva del Programa de Gestió de la Carta del Paisatge

PRIORITAT		PERIODICITAT	
Alta	Mitja	Baixa	Única
			Anual
			Contínua
INDICADORS			
<ul style="list-style-type: none"> • Nombre d'actuacions del Pla de Gestió iniciades. • Nombre d'actuacions portades a terme. • Pressupost aconseguit i invertit en la implementació del Pla de Gestió. • % de desviació respecte al previst (temps/recursos econòmics). • % de finançament intern. • % de finançament extern. 		<ul style="list-style-type: none"> • Cost de funcionament de l' Oficina Comarcal del Paisatge. • Temps mitjà d'implementació de les accions. • % d'actuacions iniciades / actuacions portades a terme. • % d'actuacions portades a terme / total d'actuacions del Pla de Gestió. • Grau de satisfacció de la població respecte les actuacions portades a terme. • Grau de satisfacció dels ajuntaments i tècnics en relació al funcionament de l' Oficina Comarcal del Paisatge. 	
POSSIBLES FONTS DE FINANÇAMENT		<ul style="list-style-type: none"> • Ajuntaments • Consell Comarcal • Diputació de Tarragona • Parc Natural de la Serra de Montsant • Consorci de la Serra de Llaberia • Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural • Departament de Territori i Sostenibilitat • Agents signants de la Carta 	

LÍNIA ESTRATÈGICA	SOSTENIBILITAT I VALORITZACIÓ D'UN PAISATGE SINGULAR I UNIVERSAL
PROGRAMA	FOMENT DE L'APROFITAMENT SOSTENIBLE DEL PAISATGE
ACTUACIÓ	Vetllar per la implementació continuada i progressiva del Programa de Gestió de la Carta del Paisatge

AGENTS IMPLICATS	<ul style="list-style-type: none"> • Ajuntaments • Consell Comarcal • Consells Reguladors • Parc Natural de la Serra de Montsant • Consorci de la Serra de Llaberia • Observatori del Paisatge de Catalunya • Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural • Departament de Territori i Sostenibilitat • Agents signants de la Carta
VINCULACIÓ AMB ALTRES ACTUACIONS DEL PLA	<ul style="list-style-type: none"> • ACTUACIÓ 19: Estructurar l'Oficina Comarcal del Paisatge, per tal de que el paisatge esdevingui l'eix fonamental de dinamització territorial • ACTUACIÓ 3: Delimitar, preservar i potenciar les Zones d'Especial Dinamització del Paisatge (ZEDP) i les Zones d'Interès Turístic (ZIT) • ACTUACIÓ 4: Planificar i estructurar definitivament una xarxa de miradors i d'àrees de lleure • ACTUACIÓ 6: Articular mecanismes per vehicular aportacions econòmiques dels visitants per al manteniment o rehabilitació d'espais • ACTUACIÓ 35: Propiciar la millora i l'embelliment dels nuclis dels municipis

Consell Comarcal del
Priorat

Pla Estratègic Comarcal
de Desenvolupament
Socioeconòmic Rural 2014-2020

Diputació Tarragona

ACTUACIÓ 2

Recolzar la candidatura a Patrimoni Mundial de la UNESCO i aprofitar els beneficis de la seva potencial inclusió

LÍNIA ESTRATÈGICA	UN TERRITORI QUE VOL PRESERVAR I POTENCIAR LA SEVA IDENTITAT
PROGRAMA	MILLORA EN LA GESTIÓ TERRITORIAL I PAISATGÍSTICA
ACTUACIÓ	Recolzar la candidatura a Patrimoni Mundial de la UNESCO i aprofitar els beneficis de la seva potencial inclusió

ANTECEDENTS I DESCRIPCIÓ

La inscripció a la Llista del Patrimoni Mundial implica el reconeixement dels valors patrimonials del Priorat a escala mundial. És a dir el reconeixement internacional de la vàlua d'un model agrícola, que ha sabut harmonitzar la tradició agrària, i la innovació i la creativitat amb projecció de futur. I aquest reconeixement, alhora, ha de poder ser aprofitat per la població i institucions del territori, i ha de poder ser un eix i una garantia pel model de desenvolupament socioeconòmic de la comarca, ja en un futur immediat.

En aquests moments el procés de candidatura està en un punt decisiu, un cop ja fa més d'un any de la seva inclusió en la llista indicativa de l'Estat (proposada pel Grupo de Trabajo del Consejo del Patrimonio Histórico), i en principi l'Estat en breu l'hauria de poder presentar a la UNESCO.

Per la seva banda, des de la Taula a Tres Bandes (formada pel Consell Comarcal del Priorat, la Diputació de Tarragona i l'associació Prioritat) s'està treballant en el dossier de Candidatura definitiu, que ha d'incloure, com a part fonamental, el corresponent Pla de Gestió, que es configura com a instrument per generar valor afegit al territori en base a aquest patrimoni. Aquest Pla de Gestió haurà d'integrar tots els treballs participatius i de valorització i preservació del paisatge fets a la comarca en els darrers anys (Carta del Paisatge, preveure la integració de l'adhesió del territori a la Carta Europea de Turisme Sostenible, etc), i per tant esdevé la clau de volta de tot aquest procés de candidatura. A més, el Pla de Gestió ha de preveure la configuració d'un ens de gestió que podria coincidir, amb les adequacions que fossin necessàries, amb la **Comissió de Seguiment de la Carta del Paisatge** (recordem que deriva d'un procés participatiu, fet molt ben valorat per les autoritats que han de valorar el dossier). Tot sembla indicar que **aquesta integració d'ens serà un fet**, i això esdevé un exercici de maduresa i eficiència molt destacable, per part de les entitats i institucions comarcals. Cal recordar que el Pla de Gestió de la candidatura no pot ser només una declaració d'intencions, sinó un document de treball planificat, temporitzat i que requereix d'un braç executor real.

Val a dir que a dia d'avui, ja s'ha vertebrat un equip de treball que es reuneix periòdicament i que treballa en el suport a aquest procés de candidatura. Tot i amb això, **aquest equip no té una estructura consolidada**, ni una continuïtat ni projectes a mitjà termini.

Per tot això, esdevé molt recomanable l'existència d'una **Oficina Comarcal del Paisatge**, amb adequat nivell de recursos humans i econòmics, que doni suport a les diferents iniciatives i actuacions que sorgeixin en el marc de la Carta del Paisatge, a actuacions derivades del procés de candidatura i del seu pla de gestió, o d'altres iniciatives per exemple en el marc de la Carta Europea del Turisme Sostenible, i sempre sota supervisió de la **Comissió de Seguiment de la Carta del Paisatge**. En aquest sentit, cal dir que seria important que aquesta Oficina disposés de capacitat per generar projectes i, de retruc, optar i ser capaç d'aconseguir recursos per poder-los (i poder-se) finançar.

LÍNIA ESTRATÈGICA	UN TERRITORI QUE VOL PRESERVAR I POTENCIAR LA SEVA IDENTITAT
PROGRAMA	MILLORA EN LA GESTIÓ TERRITORIAL I PAISATGÍSTICA
ACTUACIÓ	Recolzar la candidatura a Patrimoni Mundial de la UNESCO i aprofitar els beneficis de la seva potencial inclusió

Així, aquesta **Oficina Comarcal del Paisatge**, tal com apareix descrita en l'ACTUACIÓ 19, ha de ser capaç de donar suport a **les diferents accions que sorgeixin a la comarca en relació amb el paisatge, i lligades amb la implantació del model territorial basat en la valorització i preservació d'aquest paisatge**. Per tant, aquesta Oficina haurà de vetllar perquè totes les iniciatives desenvolupades fins ara i les que puguin anar sorgint en aquest sentit, generin beneficis directes i indirectes al territori i als seus habitants.

PRIORITAT			PERIODICITAT		
Alta	Mitja	Baixa	Única	Anual	Contínua

INDICADORS

- Pressupost aconseguit i invertit en el procés de Candidatura i en les accions plantejades en el seu Pla de Gestió.
- Nombre de reunions i nombre de participants en elles.
- Nombre de jornades participatives i sessions de difusió del procés i nombre de participants.
- % d'actuacions iniciades / actuacions portades a terme.

- % d'actuacions portades a terme / total d'actuacions del Pla de Gestió.
- % de finançament públic / privat
- % de desviació respecte al previst (temps/recursos econòmics).
- Cost de funcionament de l'Oficina Comarcal del Paisatge.
- Grau de satisfacció de la població respecte les actuacions portades a terme.

**POSSIBLES FONTS DE
FINANÇAMENT**

- Consell Comarcal
- Generalitat de Catalunya
- Ajuntaments
- PRIORITAT
- Parc Natural de la Serra de Montsant
- Consorci de la Serra de Llaberia
- Consells Reguladors
- Diputació de Tarragona
- Empreses i associacions
- Particulars

Consell Comarcal del
Priorat

Pla Estratègic Comarcal
de Desenvolupament
Socioeconòmic Rural 2014-2020

Diputació Tarragona

LÍNIA ESTRATÈGICA	UN TERRITORI QUE VOL PRESERVAR I POTENCIAR LA SEVA IDENTITAT
PROGRAMA	MILLORA EN LA GESTIÓ TERRITORIAL I PAISATGÍSTICA
ACTUACIÓ	Recolzar la candidatura a Patrimoni Mundial de la UNESCO i aprofitar els beneficis de la seva potencial inclusió
AGENTS IMPLICATS	<ul style="list-style-type: none"> • Consell Comarcal • Ajuntaments • Diputació de Tarragona • PRIORITAT • Parc Natural de la Serra de Montsant • Consorci de la Serra de Llaberia • Consells Reguladors • Observatori del Paisatge de Catalunya • Departament de Territori i Sostenibilitat • Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural
VINCULACIÓ AMB ALTRES ACTUACIONS DEL PLA	<ul style="list-style-type: none"> • ACTUACIÓ 19: Estructurar l'Oficina Comarcal del Paisatge, per tal de que el paisatge esdevingui l'eix fonamental de dinamització territorial

Consell Comarcal del
Priorat

Pla Estratègic Comarcal
de Desenvolupament
Socioeconòmic Rural 2014-2020

Diputació Tarragona

ACTUACIÓ 3

Delimitar, preservar i potenciar les Zones d'Espècial Dinamització del Paisatge (ZEDP) i les Zones d'Interès Turístic (ZIT)

LÍNIA ESTRATÈGICA	SOSTENIBILITAT I VALORITZACIÓ D'UN PAISATGE SINGULAR I UNIVERSAL
PROGRAMA	FOMENT DE L'APROFITAMENT SOSTENIBLE DEL PAISATGE
ACTUACIÓ	Delimitar, preservar i potenciar les Zones d'Espècial Dinamització del Paisatge (ZEDP) i les Zones d'Interès Turístic (ZIT)

ANTECEDENTS I DESCRIPCIÓ

Tot i que el paisatge del Priorat, entès en el seu conjunt i globalitat, té uns atributs i singularitats de valor universal, esdevé necessari que algunes de les zones amb major potencial, més representatives i més adequades, siguin delimitades i preservades de forma específica. Són el que la Carta del Paisatge ja anomena **Zones d'Espècial Dinamització del Paisatge (ZEDP)**. Aquestes zones doncs han d'acabar sent les que representin i exemplifiquin la singularitat del paisatge prioratí, i en les quals s'hi puguin implementar projectes pilot d'espècial preservació o potenciació. Aquestes primeres, per tant, serien zones amb un nivell de protecció paisatgística elevat.

A dia d'avui, des del territori, i en col·laboració amb l'Observatori del Paisatge, ja s'està treballant en un projecte per delimitar tipologies d'actuacions prioritàries de valorització del paisatge, i per tant seria molt recomanable aprofitar aquest treball per delimitar les ZEDP.

De forma no necessàriament coincident, però sí com a acció a desenvolupar de forma paral·lela, és important que, ja que l'estratègia comarcal de desenvolupament turístic i territorial es sustenta en la valorització del paisatge i en la sostenibilitat territorial i en l'aprofitament d'aquest, es delimitin tota una sèrie de **Zones d'Interès Turístic (ZIT)** relacionades amb l'observació i gaudi del paisatge, que esdevinguin un recurs en sí mateixes i que es configuren en part d'una ruta o de qualsevol altre producte d'aprofitament turístic sostenible.

A dia d'avui un dels principals atractius del Priorat és descobrir el seu paisatge en la seva integritat; però poder-lo oferir desgranat, més concret i més digerible en forma de petites càpsules (també oferint ZIT accessibles per a persones que no puguin o vulguin fer rutes de senderisme) seria molt convenient. Cal dir que en alguns casos, aquestes zones requeriran d'accions de millora puntual i/o continuada, que caldrà tenir planificades i previstes, com són millora de senyalització, de camins d'accés, dotació de punts de recollida de brossa, etc.

Per tant, evidentment, la delimitació d'aquestes zones ZIT hauria d'anar lligada amb la redacció d'un **Pla d'Acollida Turística** (veure ACTUACIÓ 106) i/o en l'adequació de miradors (ACTUACIÓ 4). Cal tenir en compte que **disposar d'aquestes zones delimitades pot ser un element per evitar acostaments a zones més sensibles**.

Així doncs, per tal de materialitzar aquestes voluntats caldrà:

- Acabar els treballs iniciats per tal de determinar actuacions prioritàries de valorització del paisatge.
- Aprofitar aquests treballs, en la mesura del possible, per tal de delimitar les **Zones d'Espècial Dinamització del Paisatge (ZEDP)**.

LÍNIA ESTRATÈGICA	SOSTENIBILITAT I VALORITZACIÓ D'UN PAISATGE SINGULAR I UNIVERSAL
PROGRAMA	FOMENT DE L'AFROFITAMENT SOSTENIBLE DEL PAISATGE
ACTUACIÓ	Delimitar, preservar i potenciar les Zones d'Espècial Dinamització del Paisatge (ZEDP) i les Zones d'Interès Turístic (ZIT)

- Delimitar zones d'interès turístic relacionades amb l'observació i coneixement del paisatge (ZIT).
- Determinar i abordar accions d'adequació i millora d'aquestes ZEDP i ZIT.
- Definir accions de promoció i potenciació d'aquestes zones, en base diferents perfils de demanda i/o enfocaments: educació ambiental, divulgació científica, visitants, etc.

PRIORITAT			PERIODICITAT		
Alta	Mitja	Baixa	Única	Anual	Contínua

INDICADORS

• Nombre i tipus de zones delimitades (% de ZEDP, % de ZIT). • Nombre d'accions realitzades per a l'adequació o millora d'aquestes zones. • Nombre i tipus d'accions realitzades per a la promoció i potenciació d'aquestes zones, segons tipus d'enfocament (educació ambiental, divulgació científica, visitants, etc.). • Nombre de visitants / turistes que han visitat les ZEDP i les ZIT.	• Nombre de miradors adequats. • Pressupost aconseguit i invertit en aquestes accions. • Pressupost aconseguit i invertit a través de la taxa turística. • % de desviació respecte al previst (temps/recursos econòmics). • Grau de satisfacció dels usuaris.

POSSIBLES FONTS DE FINANÇAMENT

- Parc Natural de la Serra de Montsant
- Consorci de la Serra de Llaberia
- Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural
- Departament de Territori i Sostenibilitat (Medi Ambient i Sostenibilitat)
- Diputació de Tarragona
- Ajuntaments
- Consell Comarcal

LÍNIA ESTRATÈGICA	SOSTENIBILITAT I VALORITZACIÓ D'UN PAISATGE SINGULAR I UNIVERSAL
PROGRAMA	FOMENT DE L'APROFITAMENT SOSTENIBLE DEL PAISATGE
ACTUACIÓ	Delimitar, preservar i potenciar les Zones d'Espècial Dinamització del Paisatge (ZEDP) i les Zones d'Interès Turístic (ZIT)

AGENTS IMPLICATS	<ul style="list-style-type: none"> • Consell Comarcal • Ajuntaments • Parc Natural de la Serra de Montsant • Consorci de la Serra de Llaberia • Consells Reguladors • Departament de Territori i Sostenibilitat (Medi Ambient i Sostenibilitat) • Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural • Observatori del Paisatge de Catalunya
VINCULACIÓ AMB ALTRES ACTUACIONS DEL PLA	<ul style="list-style-type: none"> • ACTUACIÓ 1: Vetllar per la implementació continuada i progressiva del Programa de Gestió de la Carta del Paisatge • ACTUACIÓ 4: Planificar i estructurar definitivament una xarxa de miradors i d'àrees de lleure • ACTUACIÓ 16: Conservar, valoritzar i potenciar els mosaics que conformen el paisatge agrícola • ACTUACIÓ 17: Recuperar, potenciar i promocionar el patrimoni de pedra seca • ACTUACIÓ 106: Redactar i implementar Pla/ns d'Acollida Turística i redistribució de fluxos

Consell Comarcal del
Priorat

Pla Estratègic Comarcal
de Desenvolupament
Socioeconòmic Rural 2014-2020

Diputació Tarragona

ACTUACIÓ 4

Planificar i estructurar definitivament una xarxa de miradors i d'àrees de lleure

LÍNIA ESTRATÈGICA	SOSTENIBILITAT I VALORITZACIÓ D'UN PAISATGE SINGULAR I UNIVERSAL
PROGRAMA	FOMENT DE L'APROFITAMENT SOSTENIBLE DEL PAISATGE
ACTUACIÓ	Planificar i estructurar definitivament una xarxa de miradors i d'àrees de lleure

ANTECEDENTS I DESCRIPCIÓ

En aquest cas estem parlant d'una actuació que ja té precedents a la comarca i, que, a més, està íntimament lligada amb les que s'han presentat anteriorment en aquest document. Així, cal dir que diverses entitats del territori (com són el Consell Comarcal, el Parc Natural -disposa d'unes 10 àrees recreatives-, el Consorci de la Serra de Llaberia, etc.) han desenvolupat actuacions en aquesta mateixa direcció i voluntat.

Tot i amb això, cal seguir perseguint la idea i apostar de manera decidida per **adequar aquest tipus d'equipaments i, sobretot, per arrel·lar-los en forma de xarxa**. Una xarxa que permeti posar en valor les **panoràmiques més rellevants de la comarca**, i descobrir la **diversitat i matsos** de les diferents unitats del paisatge del Priorat. A més, aquesta actuació deriva tant dels objectius de la Carta del Paisatge, com dels del Catàleg de Paisatge del Camp de Tarragona.

Aquests **miradors han ser convenientment adequats, senyalitzats i promocionats**, per tal de que el paisatge de la comarca esdevingui un atractiu turístic real. Tot i amb això, serà convenient, que un cop l'**Oficina Comarcal del Paisatge** (veure ACTUACIÓ 19) identifiqui aquests punts de descoberta dels principals fons escènics del territori (que poden coincidir en alguns casos amb les **Zones d'Interès Turístic (ZIT)**, veure ACTUACIÓ 3) i, es segueixin per un costat les directrius del **Pla de Senyalització** (veure ACTUACIÓ 25), que ha de recollir les condicions de senyalització d'aquests miradors, i les d'un **Pla d'Acollida Turística** (veure ACTUACIÓ 106), que hauria de determinar les seves condicions i característiques bàsiques, l'accessibilitat mínima, l'adaptació a la mobilitat reduïda, els equipaments necessaris, etc. per tal de dotar d'una única línia d'estil a tots els miradors de la xarxa.

Aquesta **xarxa de miradors haurà de ser integrada en les estratègies comarcals i locals de promoció turística** per tal de fomentar el paisatge com un atractiu turístic real del territori, per atreure un tipus de turistes i viatgers interessats en descobrir aquest paisatge i la vinculació existent entre aquest i les seves gents.

El projecte *Paisatges del Vi*, desenvolupat pel Consell Comarcal en el marc del Pla de Foment Turístic, que fou base d'un projecte de cooperació Leader, pot ser recuperat o re-inventat (veure ACTUACIÓ 65). La idea d'aquell projecte segueix sent molt vàlida, però potser els suports tecnològics actuals requereixen donar-li un nou impuls o una redefinició en l'estratègia de producte (crear nous continguts, adequar els existents, noves formes de descàrrega dels materials, implicar novament els establiments en la seva difusió, etc.).

Alhora, seguint amb les actuacions que s'han desenvolupant en el territori, cal seguir impulsant l'**adequació d'àrees de lleure, en espais concrets i singulars**. Cal dir que alguns d'aquests espais són molt freqüentats (per exemple els propers a les ermites) i per tant l'objectiu en aquests casos serà l'**ordenar i/o regular les ocupacions màximes**. En d'altres casos estariem parlant d'**adequar els serveis o condicions bàsiques per tal de fomentar l'acostament ordenat i controlat al medi i al paisatge**, en els punts concrets que s'estableixi. L'adequació d'aquestes àrees

LÍNIA ESTRATÈGICA	SOSTENIBILITAT I VALORITZACIÓ D'UN PAISATGE SINGULAR I UNIVERSAL
PROGRAMA	FOMENT DE L'APROFITAMENT SOSTENIBLE DEL PAISATGE
ACTUACIÓ	Planificar i estructurar definitivament una xarxa de miradors i d'àrees de lleure

implicaria doncs facilitar un **accés adient, la recuperació de fonts o punts d'aigua, la plantació d'arbrat, la instal·lació de bancs i taules i la instal·lació d'elements de senyalització i informació paisatgística.**

Una proposta a valorar seria la de **configurar un model d'aprofitament i conservació d'aquestes àrees de lleure i/o miradors a través de les aportacions dels propis visitants**, seguint els models que s'apliquen en espais naturals protegits d'altres zones, en les quals l'accés en cotxe o poder gaudir d'una panoràmica implica el pagament d'una petita tarifa.

Per tot això es proposa:

- Definir els punts del territori on hauran de situar-se els **miradors** (acció que pot portar a terme **Oficina Comarcal del Paisatge**, veure ACTUACIÓ 19).
- Definir les condicions tècniques i estètiques dels miradors i de la senyalització associada, seguint les directrius del **Pla de Senyalització** (veure ACTUACIÓ 25) i les d'un **Pla d'Acollida Turística** (veure ACTUACIÓ 106).
- Integrar la **xarxa de miradors** en les estratègies turístiques comarcals i en la seva visió i projecció del paisatge com a element definitori i explicatiu del territori.
- Integrar, dins del projecte de creació d'una xarxa de miradors, el projecte / producte *Paisatges del Vi*, redefinint l'estratègia de promoció i creant nous arguments i continguts (veure ACTUACIÓ 65).
- Impulsar noves àrees de lleure i millorar i adequar les condicions de les existents per fomentar l'acostament ordenat als punts d'interès turístic i paisatgístic.
- Analitzar possibles models i metodologies per implantar taxes per a l'accés a àrees de lleure i miradors amb la finalitat que contribueixin a la seva conservació i preservació (en relació amb el que es comenta en l'ACTUACIÓ 6 (Articular mecanismes per vehicular aportacions econòmiques dels visitants per al manteniment o rehabilitació d'espais) i l'ACTUACIÓ 99 (Estudiar la possibilitat d'articular una Taxa Turística Comarcal).

PRIORITAT			PERIODICITAT		
Alta	Mitja	Baixa	Única	Anual	Contínua
INDICADORS					
<ul style="list-style-type: none"> • Nombre de miradors creats / Nombre de miradors millorats o adequats. • Abast territorial i cobertura de la diversitat paisatgística a través dels miradors implantats. • Nivell d'accessibilitat a les noves infraestructures. • Nivell d'integració efectiva del producte "Paisatges del vi" dins del projecte de la xarxa de miradors. • Àrees de lleure creades i millorades i nivell d'utilització d'aquestes àrees per part del turista. • Accions de senyalització realitzades en aquestes àrees, en relació al Pla de 			<ul style="list-style-type: none"> • Pressupost aconseguit i invertit total. • Pressupost aconseguit a través de la taxa turística. • Pressupost aconseguit a través dels donatius o aportacions dels visitants. • % de desviació respecte al previst (temps/recursos econòmics). • Nombre d'accions de millora realitzades a les àrees de lleure i miradors a través de la recaptació de les taxes. • Grau de satisfacció dels usuaris (en relació als propis miradors, àrees de lleure, cost o taxa, etc). • Grau de satisfacció de la població respecte les accions portades a terme. 		

LÍNIA ESTRATÈGICA	SOSTENIBILITAT I VALORITZACIÓ D'UN PAISATGE SINGULAR I UNIVERSAL
PROGRAMA	FOMENT DE L'APROFITAMENT SOSTENIBLE DEL PAISATGE
ACTUACIÓ	Planificar i estructurar definitivament una xarxa de miradors i d'àrees de lleure

Senyalització (% de pressupost del Pla destinat a la senyalització d'aquestes àrees).	
POSSIBLES FONTS DE FINANÇAMENT	<ul style="list-style-type: none"> • Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural • Parc Natural Serra de Montsant / Consorci de la Serra de Llaberia • Diputació de Tarragona • Ajuntaments • Consell Comarcal • Departament de Territori i Sostenibilitat
AGENTS IMPLICATS	<ul style="list-style-type: none"> • Parc Natural Serra de Montsant / Consorci de la Serra de Llaberia • Consell Comarcal • Ajuntaments • Consells Reguladors • Observatori del Paisatge de Catalunya • Departament de Territori i Sostenibilitat
VINCULACIÓ AMB ALTRES ACTUACIONS DEL PLA	<ul style="list-style-type: none"> • ACTUACIÓ 1: Vetllar per la implementació continuada i progressiva del Programa de Gestió de la Carta del Paisatge • ACTUACIÓ 3: Delimitar, preservar i potenciar les Zones d'Espacial Dinamització del Paisatge (ZEDP) i les Zones d'Interès Turístic (ZIT) • ACTUACIÓ 6: Articular mecanismes per vehicular aportacions econòmiques dels visitants per al manteniment o rehabilitació d'espais • ACTUACIÓ 16: Conservar, valoritzar i potenciar els mosaics que conformen el paisatge agrícola • ACTUACIÓ 17: Recuperar, potenciar i promocionar el patrimoni de pedra seca • ACTUACIÓ 19: Estructurar l'Oficina Comarcal del Paisatge, per tal de que el paisatge esdevingui l'eix fonamental de dinamització territorial • ACTUACIÓ 25: Redactar i implementar un Pla de Senyalització del Priorat, per millorar de forma integral la senyalització del territori • ACTUACIÓ 65: Replantejar i dotar de major dimensió i contingut l'itinerari "Paisatges del Vi" • ACTUACIÓ 90: Dissenyar noves rutes i itineraris de descoberta del paisatge, en la seva visió més global • ACTUACIÓ 99: Estudiar la possibilitat d'articular una Taxa Turística Comarcal • ACTUACIÓ 106: Redactar i implementar Pla/ns d'Acollida Turística i redistribució de fluxos

ACTUACIÓ 5

Afavorir que les decisions tècniques i polítiques municipals integrin decididament criteris ambientals i de sostenibilitat

LÍNIA ESTRATÈGICA	SOSTENIBILITAT I VALORITZACIÓ D'UN PAISATGE SINGULAR I UNIVERSAL
PROGRAMA	FOMENT DE L'APROFITAMENT SOSTENIBLE DEL PAISATGE
ACTUACIÓ	Afavorir que les decisions tècniques i polítiques municipals integrin decididament criteris ambientals i de sostenibilitat

ANTECEDENTS I DESCRIPCIÓ

En consonància amb els compromisos estructurants de la Carta del Paisatge, i podent **aprofitar també els equips dels ens de gestió dels espais naturals de la comarca** (en aquest cas i actualment, l'oficina tècnica del Parc Natural de la Serra de Montsant i la de la Serra de Llaberia), és important que els ajuntaments incorporin en les seves preses de decisions criteris de sostenibilitat ambiental i paisatgística, que afavoreixin preservar i valoritzar el paisatge del Priorat i els seus valors intrínsecs.

Tot i que l'adopció de criteris i directrius d'aquest tipus és una **opció voluntària**, si es té en compte el **model territorial integrat** que s'impulsa de manera global per a la comarca, caldria que els ajuntaments tinguessin en compte aquests criteris i directrius a l'hora de definir actuacions en els seus termes municipals i que sovint tenen una transcendència, però, supramunicipal.

D'aquesta manera, l'**Oficina Comarcal del Paisatge** (veure detall en l'ACTUACIÓ 19) podria ser l'encarregada de **vehicular i coordinar l'assessorament en aquesta presa de decisions**, sempre en consonància, com s'ha dit, amb el **recolzament de les oficines tècniques dels ens de gestió d'espais naturals**. Tot i amb això, i tal com es descriu en l'ACTUACIÓ 21 i en l'ACTUACIÓ 22, aquests ens de gestió dels espais naturals, han de veure millorades les seves condicions i recursos tècnics i humans per poder oferir un assessorament acurat en els seus àmbits.

Accions que es proposa emprendre en aquest sentit:

- Promoure la integració, en la presa de decisions i en la definició d'actuacions municipals, els criteris de sostenibilitat paisatgística.
- Possibilitar que l'**Oficina Comarcal del Paisatge** (veure detall en l'ACTUACIÓ 19) sigui la figura encarregada de vehicular l'assessorament en aquesta presa de decisions.
- Millorar les condicions i recursos tècnics i humans de les oficines tècniques dels ens de gestió d'espais naturals poder afrontar amb garanties l'assessorament en la presa de decisions i per coordinar la gestió d'accions relacionades amb la sostenibilitat paisatgística (veure ACTUACIÓ 21 i ACTUACIÓ 22).

PRIORITAT			PERIODICITAT		
Alta	Mitja	Baixa	Única	Anual	Contínua

LÍNIA ESTRATÈGICA	SOSTENIBILITAT I VALORITZACIÓ D'UN PAISATGE SINGULAR I UNIVERSAL
PROGRAMA	FOMENT DE L'APROFITAMENT SOSTENIBLE DEL PAISATGE
ACTUACIÓ	Afavorir que les decisions tècniques i polítiques municipals integrin decididament criteris ambientals i de sostenibilitat

INDICADORS	
<ul style="list-style-type: none"> • Nombre d'ajuntaments que han incorporat criteris de sostenibilitat paisatgística per afavorir la preservació i valorització del paisatge. • Nombre de reunions portades a terme entre ajuntaments, Oficina Comarcal del Paisatge, ens de gestió dels espais naturals. • Nombre de sessions d'assessorament realitzades als ajuntaments 	<ul style="list-style-type: none"> • Evolució en la disponibilitat pressupostària i de personal tècnic de les oficines tècniques dels ens de gestió d'espais naturals. • Cost de funcionament de l'Oficina Comarcal del Paisatge • Gr Nombre d'expedients municipals que han disposat d'assessorament en base a criteris de sostenibilitat paisatgística. au de satisfacció dels ajuntaments i tècnics en relació a l'assessorament rebut.
POSSIBLES FONTS DE FINANÇAMENT	<ul style="list-style-type: none"> • Ajuntaments • Consell Comarcal • Parc Natural de la Serra de Montsant • Consorci de la Serra de Llaberia
AGENTS IMPLICATS	<ul style="list-style-type: none"> • Consell Comarcal • Ajuntaments • Parc Natural de la Serra de Montsant • Consorci de la Serra de Llaberia
VINCULACIÓ AMB ALTRES ACTUACIONS DEL PLA	<ul style="list-style-type: none"> • ACTUACIÓ 19: Estructurar l'Oficina Comarcal del Paisatge, per tal de que el paisatge esdevingui l'eix fonamental de dinamització territorial • ACTUACIÓ 21: Consolidar la figura del Parc Natural de la Serra de Montsant i augment dels seus recursos econòmics, tècnics, de gestió, humans i materials • ACTUACIÓ 22: Consolidar el Consorci de la Serra de Llaberia, i augment dels seus recursos econòmics, tècnics, de gestió, humans i materials • ACTUACIÓ 23: Vetllar per la declaració definitiva del Parc Natural de les Muntanyes de Prades i Poblet i així consolidar un gran eix Montsant - Prades • ACTUACIÓ 34: Vetllar perquè les implantacions energètiques adoptin criteris d'integració paisatgística • ACTUACIÓ 44: Millorar la integració paisatgística i els impactes visuals de deixalleries i zones de contenidors

ACTUACIÓ 6

Articular mecanismes per vehicular aportacions econòmiques dels visitants per al manteniment o rehabilitació d'espais

LÍNIA ESTRATÈGICA	SOSTENIBILITAT I VALORITZACIÓ D'UN PAISATGE SINGULAR I UNIVERSAL
PROGRAMA	FOMENT DE L'APROFITAMENT SOSTENIBLE DEL PAISATGE
ACTUACIÓ	Articular mecanismes per vehicular aportacions econòmiques dels visitants per al manteniment o rehabilitació d'espais

ANTECEDENTS I DESCRIPCIÓ

Els nivells de conscienciació sobre temes de cura, protecció i sostenibilitat del medi ambient entre la població, i la incorporació de valors ecològics des de diferents paradigmes i punts de vista són, avui en dia, una realitat palpable. La millora en la consciència mediambiental i en els hàbits de conducta de la població és evident; i aquesta millora és veu reflectida en una creixent sensibilitat envers el paisatge i la gent que hi viu, en una major preocupació en aspectes com la mobilitat sostenible, en accions de col·laboració per recuperar espais naturals o en la solidaritat ambiental.

Tots ells representen petites evidències de que, sobretot a nivell local, cal tenir molt en compte aquestes sensibilitats a l'hora de proposar polítiques de gestió del territori, i a l'hora de buscar noves fórmules per aconseguir els recursos necessaris que permetin recuperar, mantenir i millorar els principals espais d'interès natural de la comarca (incloent evidentment també els espais agraris que defineixen el paisatge del Priorat i que tan definitoris són de la seva identitat).

Les modificacions dels hàbits i pautes de conducta de les persones envers el medi ambient possibiliten plantejar estructurar accions de solidaritat, de compromís i de col·laboració en aquest sentit. És per això que cal treballar mecanismes que permetin a aquelles persones profundament compromeses en aspectes mediambientals, fer aportacions tècniques, personals i, sobretot, econòmiques, per donar suport i fer possible el manteniment o rehabilitació dels espais d'interès natural de la comarca i del propi paisatge agrícola del Priorat.

Per tot això, es proposa portar a terme les accions que tot seguit es detallen:

- Possibilitar que l'**Oficina Comarcal del Paisatge** (veure detall en l'ACTUACIÓ 19) sigui la figura encarregada de definir i vehicular els mecanismes de recollida d'aportacions voluntàries o de plantejar els projectes concrets en aquest sentit.
- Jerarquitzar i prioritzar actuacions mediambientals de recuperació i manteniment del paisatge. Aquesta acció ha de ser concretada i coordinada amb els ens de gestió dels espais naturals, el Parc Natural de la Serra de Montsant (veure ACTUACIÓ 21) i el Consorci de la Serra de Llaberia (veure ACTUACIÓ 22).
- Gestionar les inversions i accions tècniques de millora i manteniment dels espais d'interès natural i agrari.
- Participar i articular el retorn dels imports recaptats a través d'una potencial **Taxa Turística**, si escau (veure ACTUACIÓ 99).

LÍNIA ESTRATÈGICA	SOSTENIBILITAT I VALORITZACIÓ D'UN PAISATGE SINGULAR I UNIVERSAL
PROGRAMA	FOMENT DE L'AFITAMENT SOSTENIBLE DEL PAISATGE
ACTUACIÓ	Articular mecanismes per vehicular aportacions econòmiques dels visitants per al manteniment o rehabilitació d'espais

PRIORITAT			PERIODICITAT		
Alta	Mitja	Baixa	Única	Anual	Contínua
INDICADORS					
<ul style="list-style-type: none"> • Nombre de mecanismes dissenyats i creats. • Pressupost aconseguit i invertit total. • Pressupost aconseguit i invertit total a través de la taxa turística. • Pressupost aconseguit i invertit a través dels donatius o aportacions dels visitants. • % de desviació respecte al previst (temps/recursos econòmics). 			<ul style="list-style-type: none"> • Nombre d'accions de millora realitzades a les àrees de lleure i miradors a través de la recaptació de les taxes. • Grau de satisfacció dels usuaris (en relació als espais / aportació, cost o taxa). • Grau de satisfacció de la població respecte les accions portades a terme. • Abast territorial i cobertura de les accions de manteniment i millora. 		
POSSIBLES FONTS DE FINANÇAMENT	<ul style="list-style-type: none"> • Consell Comarcal • Parc Natural Serra de Montsant / Consorci de la Serra de Llaberia • Ajuntaments • Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural • Departament de Territori i Sostenibilitat 				
AGENTS IMPLICATS	<ul style="list-style-type: none"> • Consell Comarcal • Ajuntaments • Parc Natural Serra de Montsant / Consorci de la Serra de Llaberia 				
VINCULACIÓ AMB ALTRES ACTUACIONS DEL PLA	<ul style="list-style-type: none"> • ACTUACIÓ 1: Vetllar per la implementació continuada i progressiva del Programa de Gestió de la Carta del Paisatge • ACTUACIÓ 4: Planificar i estructurar definitivament una xarxa de miradors i d'àrees de lleure • ACTUACIÓ 19: Estructurar l'Oficina Comarcal del Paisatge, per tal de que el paisatge esdevingui l'eix fonamental de dinamització territorial • ACTUACIÓ 21: Consolidar la figura del Parc Natural de la Serra de Montsant i augment dels seus recursos econòmics, tècnics, de gestió, humans i materials • ACTUACIÓ 22: Consolidar el Consorci de la Serra de Llaberia, i augment dels seus recursos econòmics, tècnics, de gestió, humans i materials • ACTUACIÓ 23: Vetllar per la declaració definitiva del Parc Natural de les Muntanyes de Prades i Poblet i així consolidar un gran eix Montsant - Prades • ACTUACIÓ 45: Millorar la recollida i la gestió dels residus en els punts de major freqüentació turística • ACTUACIÓ 99: Estudiar la possibilitat d'articular una Taxa Turística Comarcal 				

Consell Comarcal del
Priorat

Pla Estratègic Comarcal
de Desenvolupament
Socioeconòmic Rural 2014-2020

Diputació Tarragona

PROGRAMA

GESTIÓ DELS ESPAIS FORESTALS PER AFAVORIR EL SEU APROFITAMENT I SOSTENIBILITAT

Consell Comarcal del
Priorat

Pla Estratègic Comarcal
de Desenvolupament
Socioeconòmic Rural 2014-2020

Diputació Tarragona

ACTUACIÓ 7

Promoure i propiciar la gestió activa i planificada dels terrenys forestals

LÍNIA ESTRATÈGICA	SOSTENIBILITAT I VALORITZACIÓ D'UN PAISATGE SINGULAR I UNIVERSAL
PROGRAMA	GESTIÓ DELS ESPAIS FORESTALS PER AFAVORIR EL SEU APROFITAMENT I SOSTENIBILITAT
ACTUACIÓ	Promoure i propiciar la gestió activa i planificada dels terrenys forestals

ANTECEDENTS I DESCRIPCIÓ

Segons dades de 2013, més d'un 75% de la comarca del Priorat són zones forestals. La **gestió acurada i sostinguda en el temps d'aquests espais pot ajudar a garantir uns aprofitaments d'aquestes masses forestals**, en consonància amb el model de desenvolupament socioeconòmic general del territori, la conservació de la biodiversitat i la prevenció dels riscos naturals associats a aquestes superfícies (el principal risc pels nostres boscos són els incendis).

D'aquesta manera, per tant, a més dels impactes ambientals positius que ofereix una correcta gestió forestal, cal dir que la **possibilitat d'obtenir rendes** derivades de les superfícies forestals pot fer recuperar l'interès dels seus titulars per mantenir la funció productiva d'aquests ecosistemes.

Per tot això, tal com recull el *Pla general de política forestal de Catalunya 2014 – 2024*, aquesta gestió planificada dels terrenys forestals ha de permetre millorar la rendibilitat dels aprofitaments forestals a més de garantir la seva multifuncionalitat. Val a dir que a Catalunya hi trobem un model concertat de planificació forestal i territorial, que integra i defineix la relació jeràrquica entre el planejament forestal i el territorial i urbanístic. El Centre de la Propietat Forestal (CPF), adscrit al Departament de Territori i Sostenibilitat, té com a finalitat la regulació i l'ordenació de la gestió forestal i la promoció de la conservació, la millora i el desenvolupament sostenible dels boscos i altres terrenys de titularitat privada.

Aquestes finques privades s'ordenen amb els anomenats *Instrumentes d'Ordenació Forestal (IOF)*, ja siguin els *Plans Tècnics de Gestió i Millora Forestal (PTGMF)* creats per la Llei 6/1988, forestal de Catalunya, per a les finques de més de 25 ha i, d'altra banda, els *Plans Simples de Gestió Forestal (PSGF)*, creats per la Llei 31/2002, de mesures fiscals i administratives, per a les finques forestals de menys de 25 ha.

Per tant, és necessari **promoure (i destinar esforços tècnics i econòmics) la redacció d'aquests plans i integrar aquestes metodologies de treball basades en la planificació**, per tal de millorar la gestió global, i a nivell de finca, dels boscos de la comarca, i per tal d'**iniciar una gestió transversal i que inclogui als diferents agents implicats** (propietaris, entitats privades i organismes públics).

També en aquest sentit cal dir que tot sembla indicar que els Ajuts a la gestió forestal sostenible en finques de titularitat privada que es venien atorgant pel Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural durant el període 2007-2013, es seguiran publicant, tot i que la seva implementació anirà en base al desplegament del nou PDR 2014-2020.

Poder treballar en base aquestes eines de planificació i gestió ha de poder ajudar a que els espais forestals tornin a ser vistos com espais productius i que, per tant, tots els agents implicats en la

LÍNIA ESTRATÈGICA	SOSTENIBILITAT I VALORITZACIÓ D'UN PAISATGE SINGULAR I UNIVERSAL
PROGRAMA	GESTIÓ DELS ESPAIS FORESTALS PER AFAVORIR EL SEU APROFITAMENT I SOSTENIBILITAT
ACTUACIÓ	Promoure i propiciar la gestió activa i planificada dels terrenys forestals

seva preservació i conservació també procurin promoure'n la seva explotació i sostenibilitat.

Aquesta actuació es concreta de la següent manera:

- Promoure (i destinar esforços tècnics i econòmics) la redacció dels Plans Tècnics de Gestió i Millora Forestal (PTGMF) i dels Plans Simples de Gestió Forestal (PSGF) de les finques forestals.
- Mobilitzar i implicar els propietaris forestals en aquesta dinàmica i metodologia, per tal de millorar la gestió global, i a nivell de finca, dels boscos de la comarca.
- Aprofitar el treball en xarxa entre aquests propietaris (veure ACTUACIÓ 8).
- Iniciar una gestió transversal dels terrenys forestals, incloent als diferents agents implicats (propietaris, associacions i entitats privades i organismes públics).
- Possibilitar que l'**Oficina Comarcal del Paisatge** (veure detall en l'ACTUACIÓ 19) sigui la figura encarregada de coordinar aquestes tasques, en col·laboració amb el Parc Natural i el Consorci de la Serra de Llaberia.

PRIORITAT			PERIODICITAT		
Alta	Mitja	Baixa	Única	Anual	Continua

INDICADORS

• Nombre de Plans Tècnics de Gestió i Millora Forestal (PTGMF) i dels Plans Simples de Gestió Forestal (PSGF) de les finques forestals redactats. • Pressupost aconseguit i invertit en la redacció implementació dels plans. • Nombre de propietaris contactats. • Nombre de propietaris mobilitzats. • Nombre d'actuacions portades a terme. • Nombre de reunions transversals portades a terme entre propietaris, ens de gestió dels espais naturals i Oficina Comarcal del Paisatge.	• Nombre d'entitats i organismes implicats. • % de finançament públic / privat. • Cost de funcionament de l' Oficina Comarcal del Paisatge. • % d'actuacions iniciades / actuacions portades a terme. • Grau de satisfacció dels propietaris. • Grau de satisfacció dels ajuntaments i tècnics en relació al funcionament de l'Oficina Comarcal del Paisatge.

POSSIBLES FONTS DE FINANÇAMENT

- Propietaris
- Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural
- Parc Natural de la Serra de Montsant
- Consorci de la Serra de Llaberia
- Ajuntaments
- Consell Comarcal

LÍNIA ESTRATÈGICA	SOSTENIBILITAT I VALORITZACIÓ D'UN PAISATGE SINGULAR I UNIVERSAL
PROGRAMA	GESTIÓ DELS ESPAIS FORESTALS PER AFAVORIR EL SEU APROFITAMENT I SOSTENIBILITAT
ACTUACIÓ	Promoure i propiciar la gestió activa i planificada dels terrenys forestals

AGENTS IMPLICATS	<ul style="list-style-type: none"> • Propietaris • Parc Natural Serra de Montsant / Consorci de la Serra de Llaberia • Consell Comarcal • Ajuntaments • Centre Tecnològic Forestal de Catalunya • Centre de la Propietat Forestal (CPF) • Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural
VINCULACIÓ AMB ALTRES ACTUACIONS DEL PLA	<ul style="list-style-type: none"> • ACTUACIÓ 8: Mobilitzar els propietaris forestals per a que articulin accions de forma associada i en xarxa • ACTUACIÓ 19: Estructurar l'Oficina Comarcal del Paisatge, per tal de que el paisatge esdevingui l'eix fonamental de dinamització territorial • ACTUACIÓ 21: Consolidar la figura del Parc Natural de la Serra de Montsant i augment dels seus recursos econòmics, tècnics, de gestió, humans i materials • ACTUACIÓ 22: Consolidar el Consorci de la Serra de Llaberia, i augment dels seus recursos econòmics, tècnics, de gestió, humans i materials • ACTUACIÓ 23: Vetllar per la declaració definitiva del Parc Natural de les Muntanyes de Prades i Poblet i així consolidar un gran eix Montsant - Prades

Consell Comarcal del
Priorat

Pla Estratègic Comarcal
de Desenvolupament
Socioeconòmic Rural 2014-2020

Diputació Tarragona

ACTUACIÓ 8

Mobilitzar els propietaris forestals per a que articulin accions de forma associada i en xarxa

LÍNIA ESTRATÈGICA	SOSTENIBILITAT I VALORITZACIÓ D'UN PAISATGE SINGULAR I UNIVERSAL
PROGRAMA	GESTIÓ DELS ESPAIS FORESTALS PER AFAVORIR EL SEU APROFITAMENT I SOSTENIBILITAT
ACTUACIÓ	Mobilitzar els propietaris forestals per a que articulin accions de forma associada i en xarxa

ANTECEDENTS I DESCRIPCIÓ

Com s'ha comentat en l'actuació anterior, per tal de realitzar una gestió sostenible i eficient de la superfície forestal, cal implicar de manera decidida als propietaris d'aquestes superfícies, que en una gran mesura són privats. A dia d'avui molts d'aquests propietaris estan dispersos, en ocasions hi ha dificultats en poder-los contactar i, moltes vegades, fins i tot, en saber quins són els propietaris actuals d'un bosc. Per superar progressivament aquestes dificultats, i per implicar al conjunt de propietaris en la gestió activa d'aquests espais, oferint-los suport i interlocució, seria molt interessant fomentar que aquests propietaris s'articulessin en forma d'associació per tal de poder coordinar les actuacions d'aprofitament sostenible i manteniment d'aquestes superfícies i per tal de poder treballar de manera coordinada en aquests espais, amb el suport del Parc Natural o del Consorci de la Serra de Llaberia, a poder ser en forma de Projectes d'Ordenació Forestal.

També es podria estudiar la possibilitat d'oferir a aquests propietaris la seva adhesió a alguna associació existent, però d'àmbit supracomarcal (com l'*Associació Forestal de les Comarques de Tarragona*), si es demostra una dificultat notable en identificar líders o caps visibles en el sector, en determinades àrees.

Val a dir que en l'àmbit del Parc Natural, durant el seu procés de declaració, ja es va crear una associació de propietaris (*Associació de Propietaris Forestals de Montsant*), que a dia d'avui encara forma part de la Junta Rectora del Parc. En aquest cas concret seria molt necessari dinamitzar aquesta associació, i aconseguir que a través de l'associació es gestionessin ajuts, subvencions i finançament per als seus associats.

En tots els casos, un cop creades o dinamitzades aquestes entitats, seria recomanable fomentar els contactes entre elles i amb els productors de productes forestals, amb empreses de comercialització, etc, per tal de possibilitar el treball en xarxa en la gestió d'aquestes superfícies.

Val a dir que el PDR 2014-2020, a través de la seva operació 9.0.01 de "Foment del cooperativisme forestal" preveu aquest tipus d'actuacions, amb l'objectiu de fomentar la creació d'agrupacions de productors en el sector forestal, donant especial atenció a l'adaptació de la producció a les necessitats del mercat, la comercialització conjunta, inclosa la preparació i classificació per a la venda i centralització de vendes i l'organització i desenvolupament de processos innovadors.

Així doncs, per tal de materialitzar aquestes voluntats es proposa:

- Impulsar la vertebració dels propietaris forestals a través de la **creació d'una associació o d'associacions de propietaris forestals del Priorat**.
- Reactivar i impulsar les activitats i sinèrgies de l'**Associació de Propietaris Forestals de Montsant**.

LÍNIA ESTRATÈGICA	SOSTENIBILITAT I VALORITZACIÓ D'UN PAISATGE SINGULAR I UNIVERSAL
PROGRAMA	GESTIÓ DELS ESPAIS FORESTALS PER AFAVORIR EL SEU APROFITAMENT I SOSTENIBILITAT
ACTUACIÓ	Mobilitzar els propietaris forestals per a que articulin accions de forma associada i en xarxa

- Possibilitar l'**adhesió de propietaris a l'Associació Forestal de les Comarques de Tarragona, si no s'aconsegueix crear o activar les associacions.**
- Potenciar projectes d'ordenació forestal entre propietaris forestals i equips tècnics de gestió d'espais d'interès natural (Serra de Llaberia, Serra de Montsant, etc).
- Facilitar el contacte, la col·laboració i entre les associacions de propietaris forestals i empreses de transformació i comercialització de productes forestals per tal de treballar en xarxa.
- Afavorir que les potencials associacions de propietaris forestals puguin esdevenir empreses de gestió i comercialització de productes forestals.
- Possibilitar que l'**Oficina Comarcal del Paisatge** (veure detall en l'ACTUACIÓ 19) sigui la figura encarregada de coordinar aquestes tasques, en col·laboració amb el Parc Natural i el Consorci de la Serra de Llaberia.

PRIORITAT			PERIODICITAT		
Alta	Mitja	Baixa	Única	Anual	Contínua

INDICADORS

• Nombre de reunions transversals portades a terme entre propietaris, ens de gestió dels espais naturals i Oficina Comarcal del Paisatge. • Nombre de propietaris contactats. • Nombre de propietaris mobilitzats. • Nombre de projectes d'ordenació forestal realitzats. • Pressupost aconseguit i invertit en la redacció implementació d'aquests projectes.	• Nombre d'associacions creades / mobilitzades. • Nombre d'empreses de gestió i comercialització de productes forestals creades. • Cost de funcionament de l' Oficina Comarcal del Paisatge. • % d'actuacions iniciades / actuacions portades a terme. • Grau de satisfacció dels propietaris forestals. • Grau de satisfacció dels ajuntaments i tècnics en relació al funcionament de l'Oficina Comarcal del Paisatge.

POSSIBLES FONTS DE FINANÇAMENT

- Propietaris
- Parc Natural Serra de Montsant / Consorci de la Serra de Llaberia
- Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural
- Ajuntaments
- Consell Comarcal

LÍNIA ESTRATÈGICA	SOSTENIBILITAT I VALORITZACIÓ D'UN PAISATGE SINGULAR I UNIVERSAL
PROGRAMA	GESTIÓ DELS ESPAIS FORESTALS PER AFAVORIR EL SEU APROFITAMENT I SOSTENIBILITAT
ACTUACIÓ	Mobilitzar els propietaris forestals per a que articulin accions de forma associada i en xarxa

AGENTS IMPLICATS	<ul style="list-style-type: none"> • Propietaris • Parc Natural Serra de Montsant / Consorci de la Serra de Llaberia • Consell Comarcal • Ajuntaments • Centre Tecnològic Forestal de Catalunya • Centre de la Propietat Forestal (CPF) • Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural
VINCULACIÓ AMB ALTRES ACTUACIONS DEL PLA	<ul style="list-style-type: none"> • ACTUACIÓ 7: Promoure i propiciar la gestió activa i planificada dels terrenys forestals • ACTUACIÓ 19: Estructurar l'Oficina Comarcal del Paisatge, per tal de que el paisatge esdevingui l'eix fonamental de dinamització territorial • ACTUACIÓ 21: Consolidar la figura del Parc Natural de la Serra de Montsant i augment dels seus recursos econòmics, tècnics, de gestió, humans i materials • ACTUACIÓ 22: Consolidar el Consorci de la Serra de Llaberia, i augment dels seus recursos econòmics, tècnics, de gestió, humans i materials • ACTUACIÓ 23: Vetllar per la declaració definitiva del Parc Natural de les Muntanyes de Prades i Poblet i així consolidar un gran eix Montsant - Prades

ACTUACIÓ 9

Propiciar la implementació de les accions previstes en els Plans de Prevenció d'Incendis Forestals (PPI)

LÍNIA ESTRATÈGICA	SOSTENIBILITAT I VALORITZACIÓ D'UN PAISATGE SINGULAR I UNIVERSAL
PROGRAMA	GESTIÓ DELS ESPAIS FORESTALS PER AFAVORIR EL SEU APROFITAMENT I SOSTENIBILITAT
ACTUACIÓ	Propiciar la implementació de les accions previstes en els Plans de Prevenció d'Incendis Forestals (PPI)

ANTECEDENTS I DESCRIPCIÓ

Els municipis declarats d'alt risc d'incendi forestal (i a la comarca del Priorat ho són pràcticament tots, excepte els Guimets, la Vilella Alta i la Vilella Baixa) han de disposar d'un Pla de Prevenció d'Incendis Forestals (PPI). A dia d'avui, tant el Parc Natural de la Serra de Montsant com el Consorci de la Serra de Llaberia disposen d'aquestes eines de planificació. Aquests plans contenen mesures operatives i administratives a prendre i les infraestructures a crear per a defensar-se dels incendis forestals i disminuir-ne el risc.

A més, obliga els propietaris dels terrenys forestals, les Agrupacions de Defensa Forestal i els ens locals a prendre mesures adequades per a prevenir els incendis forestals, amb els ajuts tècnics i econòmics establerts per l'Administració.

És doncs important vetllar per **la implementació continuada de les actuacions previstes en aquests plans** i per tal de que, sempre que sigui possible, els ajuts i subvencions atorgats per la prevenció d'incendis, recuperació de camins, delimitació de franges de protecció, punts d'aigua, etc. serveixin també per dinamitzar l'activitat econòmica de les petites i mitjanes empreses localitzades a la comarca.

Així doncs, es proposa:

- Propiciar que tots els municipis amb alt risc d'incendi forestal disposin o estiguin inclosos en un **Pla de Prevenció d'Incendis Forestals**.
- Afavorir la disposició, per part dels diferents municipis, de mitjans tècnics i econòmics mínims per estructurar i afrontar l'emergència en casos d'incendis forestals.
- Propiciar que les accions de millora en matèria de prevenció i extinció d'incendis siguin executades per petites i mitjanes empreses localitzades a la comarca.
- Coordinar la integració d'aquestes mesures preventives, per tal de que les accions tinguin major efectivitat, en el **Pla Comarcal d'Assistència i Suport als municipis en matèria de Protecció Civil** (veure ACTUACIÓ 52).

PRIORITAT		PERIODICITAT			
Alta	Mitja	Baixa	Única	Anual	Contínua

Consell Comarcal del
Priorat

Pla Estratègic Comarcal
de Desenvolupament
Socioeconòmic Rural 2014-2020

Diputació Tarragona

LÍNIA ESTRATÈGICA	SOSTENIBILITAT I VALORITZACIÓ D'UN PAISATGE SINGULAR I UNIVERSAL
PROGRAMA	GESTIÓ DELS ESPAIS FORESTALS PER AFAVORIR EL SEU APROFITAMENT I SOSTENIBILITAT
ACTUACIÓ	Propiciar la implementació de les accions previstes en els Plans de Prevenció d'Incendis Forestals (PPI)

INDICADORS	
<ul style="list-style-type: none"> • Nombre de municipis i espais naturals que disposen del Pla de Prevenció d'Incendis Forestals. • Pressupost aconseguit i invertit per municipis i espais naturals per afrontar emergències en cas d'incendis forestals. • Nombre d'accions de prevenció i extinció d'incendis planificades. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nombre d'accions de prevenció i extinció d'incendis executades. • Nombre d'empreses de la comarca que han treballat en la implementació de les accions de prevenció. • Superfície cremada i evolució del risc d'incendis forestals.
POSSIBLES FONTS DE FINANÇAMENT	<ul style="list-style-type: none"> • Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural • Parc Natural Serra de Montsant / Consorci de la Serra de Llaberia • Ajuntaments • Consell Comarcal • Diputació de Tarragona • Departament de Territori i Sostenibilitat (Medi Ambient i Sostenibilitat)
AGENTS IMPLICATS	<ul style="list-style-type: none"> • Parc Natural Serra de Montsant / Consorci de la Serra de Llaberia • Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural • ADF • Consell Comarcal • Ajuntaments • Propietaris
VINCULACIÓ AMB ALTRES ACTUACIONS DEL PLA	<ul style="list-style-type: none"> • ACTUACIÓ 21: Consolidar la figura del Parc Natural de la Serra de Montsant i augment dels seus recursos econòmics, tècnics, de gestió, humans i materials • ACTUACIÓ 22: Consolidar el Consorci de la Serra de Llaberia, i augment dels seus recursos econòmics, tècnics, de gestió, humans i materials • ACTUACIÓ 23: Vetllar per la declaració definitiva del Parc Natural de les Muntanyes de Prades i Poblet i així consolidar un gran eix Montsant - Prades • ACTUACIÓ 52: Impulsar la redacció del Pla Comarcal d'Assistència i Suport als municipis en matèria de Protecció Civil

ACTUACIÓ 10

Promoure millores continuades en la xarxa de camins i pistes forestals, per a la previsió i extinció d'incendis forestals

LÍNIA ESTRATÈGICA	SOSTENIBILITAT I VALORITZACIÓ D'UN PAISATGE SINGULAR I UNIVERSAL
PROGRAMA	GESTIÓ DELS ESPAIS FORESTALS PER AFAVORIR EL SEU APROFITAMENT I SOSTENIBILITAT
ACTUACIÓ	Promoure millores continuades en la xarxa de camins i pistes forestals, per a la previsió i extinció d'incendis forestals

ANTECEDENTS I DESCRIPCIÓ

Tot i que dins les estratègies previstes pels Plans de Prevenció d'Incendis Forestals (PPI) dels que disposen el Parc Natural i el Consorci de la Serra de Llaberia, aquesta actuació esdevé una de les més representatives, per aquest mateix motiu s'ha considerat oportú donar rang d'actuació a la millora en la xarxa de camins i pistes forestals en les àrees d'especial risc d'incendi forestal en el present Pla Estratègic.

Disposar d'una xarxa **ordenada i adequada de camins esdevé un element imprescindible i un factor determinant per la correcta i eficient prevenció d'incendis**, així com un element primordial en la ràpida extinció d'aquests, un cop iniciats. En aquests casos és totalment necessari poder garantir unes condicions bàsiques (i a poder ser òptimes) per tal de que en cas d'emergència, les tasques per front al foc es puguin portar a terme de la manera més eficaç i segura possible. Per tot això, **mantenir el ferm dels camins en bon estat, amb amplades suficients**, i coordinant **l'eliminació reiterada de possibles obstacles** en forma de vegetació o pedres, són actuacions que requereixen d'esforços constants per part dels agents implicats.

Els PPI recullen part d'aquestes tasques, així com també informació i cartografia amb els principals elements d'interès en la prevenció i extinció dels incendis. Per tant és important garantir la implementació de totes aquestes actuacions per part dels agents implicats.

Tot i amb això, i coneixent la quantitat de camins i pistes forestals de la comarca, cal tenir molt clar un **ordre de prioritats en l'arranjament**, per tal de poder fer front a unes sempre costoses tasques d'adequació d'aquestes infraestructures en moments, com l'actual, en els quals els recursos econòmics per a portar a terme aquestes actuacions poden ser reduïts.

Cal esmentar que poder disposar d'aquesta xarxa de camins condicionada també fa més possible l'aprofitament dels recursos que els espais forestals poden oferir (llenya, fusta, estella, etc). Les empreses d'aprofitaments forestals requereixen d'una xarxa de camins en bon estat per poder accedir a aquestes masses amb garanties i bones condicions per fer sostenible aquests aprofitaments.

A més, aquesta actuació lliga plenament amb un dels objectius de qualitat paisatgística de la Carta del Paisatge, en el qual es fa referència a preservar, recuperar i mantenir els camins, els senders, les pistes i les carrerades, com a xarxa estructural del territori de la comarca. D'aquesta manera, aquest complex entramat de camins, aquesta xarxa, tal com s'ha treballat el tema del desenvolupament del senderisme a la comarca, és la que acaba configurant els itineraris que fan els viatgers i esportistes per descobrir racons del paisatge prioratí.

Afegir, que en el marc d'aquest Pla d'Acció, aquesta actuació està relacionada, per exemple, amb l'ACTUACIÓ 27 (Adequar de manera continuada la xarxa de camins) i l'ACTUACIÓ 25 (Redactar i

LÍNIA ESTRATÈGICA	SOSTENIBILITAT I VALORITZACIÓ D'UN PAISATGE SINGULAR I UNIVERSAL
PROGRAMA	GESTIÓ DELS ESPAIS FORESTALS PER AFAVORIR EL SEU APROFITAMENT I SOSTENIBILITAT
ACTUACIÓ	Promoure millores continuades en la xarxa de camins i pistes forestals, per a la previsió i extinció d'incendis forestals

implementar un Pla de Senyalització del Priorat, per millorar de forma integral la senyalització del territori) i l'ACTUACIÓ 89 (Propiciar la millora contínua de la Xarxa de Camins del Priorat).

PRIORITAT			PERIODICITAT		
Alta	Mitja	Baixa	Única	Anual	Contínua

INDICADORS

• Nombre d'accions previstes • % d'actuacions previstes / % actuacions portades a terme. • Pressupost aconseguit i invertit en l'execució d'aquestes accions. • Nombre de km de camins i pistes adequats.	• Nombre d'accions de millores de senyalització portades a terme. • % de pressupost del Pla de Senyalització destinat a la millora en la senyalització de camins i pistes.

POSSIBLES FONTS DE FINANÇAMENT	<ul style="list-style-type: none"> • Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural • Parc Natural Serra de Montsant / Consorci de la Serra de Llaberia • Consell Comarcal • Diputació de Tarragona • Propietaris • ADF
AGENTS IMPLICATS	<ul style="list-style-type: none"> • Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural • Parc Natural Serra de Montsant / Consorci de la Serra de Llaberia • Consell Comarcal • Ajuntaments • Propietaris • ADF
VINCULACIÓ AMB ALTRES ACTUACIONS DEL PLA	<ul style="list-style-type: none"> • ACTUACIÓ 18: Consolidar i millorar el sistema de regadius i la xarxa de camins agraris • ACTUACIÓ 21: Consolidar la figura del Parc Natural de la Serra de Montsant i augment dels seus recursos econòmics, tècnics, de gestió, humans i materials • ACTUACIÓ 22: Consolidar el Consorci de la Serra de Llaberia, i augment dels seus recursos econòmics, tècnics, de gestió, humans i materials • ACTUACIÓ 23: Vetllar per la declaració definitiva del Parc Natural de les Muntanyes de Prades i Poblet i així consolidar un gran eix Montsant - Prades • ACTUACIÓ 25: Redactar i implementar un Pla de Senyalització del Priorat, per millorar de forma integral la senyalització del territori • ACTUACIÓ 27: Adequar de manera continuada la xarxa de camins • ACTUACIÓ 89: Propiciar la millora contínua de la Xarxa de Camins del Priorat

Consell Comarcal del
Priorat

Pla Estratègic Comarcal
de Desenvolupament
Socioeconòmic Rural 2014-2020

Diputació Tarragona

ACTUACIÓ 11

Elaborar un estudi sobre la viabilitat d'aprofitament i comercialització de la biomassa a nivell comarcal

LÍNIA ESTRATÈGICA	SOSTENIBILITAT I VALORITZACIÓ D'UN PAISATGE SINGULAR I UNIVERSAL
PROGRAMA	GESTIÓ DELS ESPAIS FORESTALS PER AFAVORIR EL SEU APROFITAMENT I SOSTENIBILITAT
ACTUACIÓ	Elaborar un estudi sobre la viabilitat d'aprofitament i comercialització de la biomassa a nivell comarcal

ANTECEDENTS I DESCRIPCIÓ

Coincidint amb el procés de redacció i tramitació del *Pla Estratègic de Biomassa Forestal* a nivell català, és important poder disposar d'informació real del territori per poder generar actuacions de desenvolupament del sector a la comarca. En el context comarcal resulta imprescindible tenir en compte l'exemple del Consorci de la Serra de Llaberia, precursor en promoure la realització d'estudis en aquest sentit, per tal de potenciar l'aprofitament, comercialització i ús de la biomassa en un entorn comarcal i/o supracomarcal. En aquest sentit, el Consorci va participar en el projecte InnoBiomassa, a través del qual el Centre Tecnològic Forestal de Catalunya redactà l'*Informe de Disponibilitat de Biomassa al Priorat i Ribera d'Ebre*, document que pot servir de base per a un estudi d'aprofitament a nivell comarcal, ja que aquest estudi feia referència només als següents municipis de la comarca: Bellmunt del Priorat, Capçanes, Falset, els Guiamets, Marçà, el Masroig, el Molar, Pradell de la Teixeta i la Torre de Fontaubella.

Així, el que es proposa en aquesta actuació, i reprenent l'exemple del Consorci de la Serra de Llaberia, és el d'impulsar la redacció d'un **Estudi d'aprofitament energètic de la biomassa forestal** del conjunt de la comarca (el Consorci n'impulsà un per a l'àmbit MIDIT, Vandellòs i Hospitalet de l'Infant, Tivissa i Pratdip).

Aquest estudi hauria d'integrar, per exemple ientre d'altres, les següents qüestions:

- Quantificar les existències reals i potencials de biomassa forestal a la comarca, i per tant potenciar l'aprofitament de la biomassa km.0 (producció a la zona).
- Cartografiar els estocs, tenint en compte graus d'accessibilitat.
- Assessorar a propietaris i productors sobre les diferents etapes del procés productiu.

En un altre ordre de coses, però també en relació amb tot aquest procés d'implantació de la biomassa, seria important fer referència al foment de la utilització de les estructures de les cooperatives agràries de la zona i de possibles treballadors / pagesos interessats, envers la gestió forestal. D'aquesta manera, aquesta seria una possible alternativa per diversificar les seves tasques. Seria convenient que des del Servei de Promoció Econòmica del Consell Comarcal, per exemple, s'oferís la possibilitat de generar, o acompanyar en la redacció i definició, plans de negoci per a aquestes estructures / persones en aquesta nova vessant empresarial.

Cal recordar que l'impuls de les energies renovables, tot i l'entorn estructural desfavorable en política energètica a nivell estatal, és fonamental per poder evolucionar cap a un model energètic i territorial sostenible i que alhora, en el cas concret de la biomassa, pot afavorir el desenvolupament de noves activitats i la creació de llocs de treball en el territori i que treballen pel territori.

LÍNIA ESTRATÈGICA	SOSTENIBILITAT I VALORITZACIÓ D'UN PAISATGE SINGULAR I UNIVERSAL
PROGRAMA	GESTIÓ DELS ESPAIS FORESTALS PER AFAVORIR EL SEU APROFITAMENT I SOSTENIBILITAT
ACTUACIÓ	Elaborar un estudi sobre la viabilitat d'aprofitament i comercialització de la biomassa a nivell comarcal

Per tot això, es proposa portar a terme les accions que tot seguit es detallen:

- Aconseguir finançament per tal d'impulsar **Estudi d'aprofitament energètic de la biomassa forestal comarcal**.
- Establir l'empresa o entitat encarregat de redactar-lo.
- Implementar les accions que d'ell en derivin.
- Involucrar els propietaris forestals en aquest projecte i visió.
- Assessorar les cooperatives agràries i/o a agricultors en la possibilitat de dedicar-se a oferir serveis de gestió forestal.

PRIORITAT			PERIODICITAT		
Alta	Mitja	Baixa	Única	Anual	Contínua

INDICADORS

• Pressupost aconseguit i invertit en la redacció d'un Estudi d'aprofitament energètic de la biomassa forestal comarcal. • Nombre d'accions derivades de l'estudi implementades. • % d'actuacions portades a terme / total d'actuacions.	• Nombre de propietaris forestals contactats. • Nombre de propietaris forestals mobilitzats. • Nombre de reunions d'assessorament realitzades a cooperatives i agricultors.

POSSIBLES FONTS DE FINANÇAMENT

- Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural
- LEADER
- Parc Natural Serra de Montsant / Consorci de la Serra de Llaberia
- Consell Comarcal
- Ajuntaments
- UE
- Centre Tecnològic Forestal de Catalunya
- Propietaris forestals

LÍNIA ESTRATÈGICA	SOSTENIBILITAT I VALORITZACIÓ D'UN PAISATGE SINGULAR I UNIVERSAL
PROGRAMA	GESTIÓ DELS ESPAIS FORESTALS PER AFAVORIR EL SEU APROFITAMENT I SOSTENIBILITAT
ACTUACIÓ	Elaborar un estudi sobre la viabilitat d'aprofitament i comercialització de la biomassa a nivell comarcal

AGENTS IMPLICATS	<ul style="list-style-type: none"> • Parc Natural Serra de Montsant / Consorci de la Serra de Llaberia • Consell Comarcal • Ajuntaments • Consorci Leader (GAL) • Propietaris • Centre Tecnològic Forestal de Catalunya • Centre de la Propietat Forestal (CPF)
VINCULACIÓ AMB ALTRES ACTUACIONS DEL PLA	<ul style="list-style-type: none"> • ACTUACIÓ 12: Augmentar la demanda local de biomassa com a font energètica • ACTUACIÓ 42: Realitzar auditories energètiques municipals per tal de detectar potencials accions de reducció de consum i/o de costos • ACTUACIÓ 43: Potenciar la utilització de la biomassa com a combustible en dependències municipals

ACTUACIÓ 12

Augmentar la demanda local de biomassa com a font energètica

LÍNIA ESTRATÈGICA	SOSTENIBILITAT I VALORITZACIÓ D'UN PAISATGE SINGULAR I UNIVERSAL
PROGRAMA	GESTIÓ DELS ESPAIS FORESTALS PER AFAVORIR EL SEU APROFITAMENT I SOSTENIBILITAT
ACTUACIÓ	Augmentar la demanda local de biomassa com a font energètica

ANTECEDENTS I DESCRIPCIÓ

Una de les principals dificultats a la que ens enfrontem en relació a la implantació i desenvolupament del sector productiu de la biomassa a la comarca és el de la manca de demanda. El fet d'augmentar la demanda de biomassa faria mobilitzar un sector econòmic que encara és força reduït però que, per tant, té gran capacitat de creixement. Per poder propagar el concepte de sostenibilitat energètica i poder fer efectiva una gestió eficient de boscos locals cal reclamar que el sector receptor d'aquesta matèria també es desenvolupi. És molt difícil lluitar per potenciar el desenvolupament d'empreses que treballin el bosc i n'obtinguin biomassa si després aquests productes no tenen sortida al mercat.

Per aquest motiu, cal que des de les administracions, ja que es tracta d'un tema estratègic, es portin a terme actuacions decidides per augmentar la demanda d'aquesta font energètica. En aquest cas es proposa definir un **pla d'implantació i foment de la biomassa** a la comarca, a través del qual es detectin potencials consumidors a la zona, es defineixin estratègies per a potenciar la instal·lació i ús de les calderes de biomassa en nous habitatges o en rehabilitacions, fent partícips als propis instal·ladors d'aquest objectiu, per tal de que siguin conscients dels beneficis de potenciar aquesta font energètica, treballar també el foment a tècnics i arquitectes, ampliant-ne la formació específica i, evidentment (tot i que es cita en una actuació específica d'aquest document, l'ACTUACIÓ 43), impulsar un compromís dels Ajuntaments per a utilitzar-la en administracions i equipaments municipals.

En aquest sentit, doncs, es proposa implementar les següents accions:

- Impulsar la redacció i execució d'un **pla d'implantació i foment de la biomassa** a la comarca (o establir un conveni amb alguna empresa de serveis energètics, per tal de que el redacti).
- Detectar potencials consumidors a la zona.
- Definir estratègies per a potenciar la instal·lació i ús de les calderes de biomassa en nous habitatges o en rehabilitacions.
- Aconseguir que instal·ladors, tècnics i arquitectes siguin conscients dels beneficis de potenciar aquesta font energètica.
- Dissenyar formació específica per aquests perfils tècnics per tal de que integrin aquest tipus de calderes en els seus projectes.
- Impulsar l'ús de la biomassa en ajuntaments i equipaments públics (veure l'ACTUACIÓ 43).

PRIORITAT			PERIODICITAT		
Alta	Mitja	Baixa	Única	Anual	Contínua

LÍNIA ESTRATÈGICA	SOSTENIBILITAT I VALORITZACIÓ D'UN PAISATGE SINGULAR I UNIVERSAL
PROGRAMA	GESTIÓ DELS ESPAIS FORESTALS PER AFAVORIR EL SEU APROFITAMENT I SOSTENIBILITAT
ACTUACIÓ	Augmentar la demanda local de biomassa com a font energètica

INDICADORS

• Pressupost aconseguit i invertit en la redacció d'un pla d'implantació i foment de la biomassa. • Empreses de serveis energètics contactades per portar a terme aquest pla. • Nombre d'accions derivades de l'estudi implementades. • % d'actuacions portades a terme / total d'actuacions del pla. • Nombre de campanyes impulsades per detectar potencials consumidors a la zona.	• Nombre de sessions de formació o reunions portades a terme amb instal·ladors, tècnics i arquitectes, per la potenciació de la biomassa. • Nombre de reunions i accions mantingudes amb ajuntaments, per tal de impulsar l'ús de la biomassa en ajuntaments i equipaments públics). • Nombre d'accions executades en equipaments públics. • Costos i estalvi econòmic derivat d'aquests canvis d'energia.

POSSIBLES FONTS DE FINANÇAMENT

- Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural
- Parc Natural Serra de Montsant / Consorci de la Serra de Llaberia
- LEADER (cooperació)
- Consell Comarcal
- Ajuntaments
- Empreses de serveis energètics
- Centre Tecnològic Forestal de Catalunya
- Propietaris forestals

AGENTS IMPLICATS

- Parc Natural Serra de Montsant / Consorci de la Serra de Llaberia
- Consell Comarcal
- Ajuntaments
- Propietaris
- Empreses de serveis energètics
- Consorci Leader
- Centre de la Propietat Forestal (CPF)

VINCULACIÓ AMB ALTRES ACTUACIONS DEL PLA

- ACTUACIÓ 11: Elaborar un estudi sobre la viabilitat d'aprofitament i comercialització de la biomassa a nivell comarcal
- ACTUACIÓ 42: Realitzar auditories energètiques municipals per tal de detectar potencials accions de reducció de consum i/o de costos
- ACTUACIÓ 43: Potenciar la utilització de la biomassa com a combustible en dependències municipals

ACTUACIÓ 13

Fomentar l'activitat ramadera extensiva de forma integral, com a aliada en la lluita contra els incendis

LÍNIA ESTRATÈGICA	SOSTENIBILITAT I VALORITZACIÓ D'UN PAISATGE SINGULAR I UNIVERSAL
PROGRAMA	GESTIÓ DELS ESPAIS FORESTALS PER AFAVORIR EL SEU APROFITAMENT I SOSTENIBILITAT
ACTUACIÓ	Fomentar l'activitat ramadera extensiva de forma integral, com a aliada en la lluita contra els incendis

ANTECEDENTS I DESCRIPCIÓ

Per tal de minimitzar el risc d'incendis forestals a les superfícies boscoses de la comarca, i per tal de complementar els processos de gestió forestal que es contemplen en aquest Pla d'Acció, es planteja la necessitat de posar les bases per impulsar la ramaderia extensiva en aquestes superfícies, que ajudi a disminuir la càrrega de combustible present en les masses boscoses i alhora garanteixi el rendiment forestal futur. Aquesta activitat esdevé una mesura eficient, econòmica i ecològica per garantir la preservació i millora d'hàbitats, en la conservació de la biodiversitat i en la funcionalitat dels ecosistemes.

Cal dir que des del Parc Natural de la Serra de Montsant i des del Consorci de la Serra de Llaberia ja s'han plantejat actuacions per tal de potenciar (i alhora gestionar i controlar) aquesta activitat. Per exemple el Consorci és una entitat col·laboradora de l'Escola de Pastors de Catalunya del Projecte Grípià (projecte que té el suport del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural, el Departament de Territori i Sostenibilitat, l'Obra Social "la Caixa" i el Departament d'Empresa en el marc del "Pla de Garantia Juvenil"), i en l'edició de 2015 d'aquesta escola, ofereix la possibilitat d'acollir els alumnes d'aquesta escola per fer-hi les pràctiques.

L'Escola doncs dona una formació força completa de l'activitat, que es complementa amb la realització d'unes pràctiques al territori. Per tant seria interessant treballar en dues direccions: ampliar la superfície de boscos susceptibles de rebre aquests alumnes en pràctiques i, en segon lloc, fomentar que joves del territori vegin aquesta activitat com una sortida professional real, i que es plantegin formar-se i dedicar-s'hi professionalment.

Per la seva banda, en el marc del Parc Natural, s'està reconstruint un corral per tal de dinamitzar la pastura en l'àmbit del parc. Aquest projecte ha comptat amb el suport de la Diputació de Tarragona, a través d'ajudes per a la contractació de personal amb risc d'exclusió social.

Per donar visió global i integrada, i alhora continuïtat, a totes aquestes actuacions, es proposa realitzar un **Pla d'implantació i gestió de pastures**, a través del qual es fomenti la captació i assessorament a nous pastors, i per tal de que l'activitat de que aquests nous pastors estigui supervisada i en consonància amb les necessitats del territori en aquest sentit.

Igualment és important recordar que la implantació d'aquesta activitat porta associada una activitat de transformació agroalimentària (carn, formatges, etc) a la qual també s'ha de donar suport i potenciació (a través dels ajuts LEADER).

LÍNIA ESTRATÈGICA	SOSTENIBILITAT I VALORITZACIÓ D'UN PAISATGE SINGULAR I UNIVERSAL
PROGRAMA	GESTIÓ DELS ESPAIS FORESTALS PER AFAVORIR EL SEU APROFITAMENT I SOSTENIBILITAT
ACTUACIÓ	Fomentar l'activitat ramadera extensiva de forma integral, com a aliada en la lluita contra els incendis

Per tot el que s'ha exposat, es planteja:

- Impulsar la realització d'un **Pla per a la implantació i gestió de pastures**.
- A través de les accions que derivin d'aquest pla, aconseguir l'objectiu de captar i assessorar nous pastors.
- Possibilitar que més terrenys i zones de la comarca puguin rebre alumnes del Projecte Grípià, i per tant donar a conèixer el territori també a potencials nous, en base a aquesta activitat.
- Coordinar la implantació d'aquesta activitat en el territori.
- Consensuar, entre els ens de gestió dels espais naturals, polítiques de foment d'aquesta activitat.
- Assessorar i acompanyar els pastors en les potencialitats i opcions que ofereix la seva activitat (apostar també per les activitats de transformació i comercialització – per exemple, a través del suport dels ajuts Leader).
- Determinar si part d'aquestes tasques les pot assumir l'**Oficina Comarcal del Paisatge** (ACTUACIÓ 19).

PRIORITAT			PERIODICITAT		
Alta	Mitja	Baixa	Única	Anual	Contínua

INDICADORS

• Pressupost aconseguit i invertit en la redacció d'un Pla per a la implantació i gestió de pastures. • Nombre d'accions derivades de l pla implementades. • % d'actuacions portades a terme / total d'actuacions del pla. • Nombre de pastors o potencials pastors assessorats. • Nombre de pastors o potencials pastors captats per portar a terme la seva activitat a la comarca. • Nombre de reunions amb propietaris forestals. • Superfície i nombre de finques de la comarca participants en projectes de foment de la ramaderia.	• Nombre de pastors assessorats per portar a terme accions de transformació i/o comercialització de productes. • Inversió generada en activitats de transformació i/o comercialització de productes. • Nombre de reunions portades a terme entre ajuntaments, Oficina Comarcal del Paisatge, ens de gestió dels espais naturals. • Cost de funcionament de l' Oficina Comarcal del Paisatge. • Grau de satisfacció dels ajuntaments i tècnics en relació al funcionament de l'Oficina Comarcal del Paisatge.

LÍNIA ESTRATÈGICA	SOSTENIBILITAT I VALORITZACIÓ D'UN PAISATGE SINGULAR I UNIVERSAL
PROGRAMA	GESTIÓ DELS ESPAIS FORESTALS PER AFAVORIR EL SEU APROFITAMENT I SOSTENIBILITAT
ACTUACIÓ	Fomentar l'activitat ramadera extensiva de forma integral, com a aliada en la lluita contra els incendis

POSSIBLES FONTS DE FINANÇAMENT	<ul style="list-style-type: none"> • Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural • LEADER • Ajuntaments • Parc Natural Serra de Montsant / Consorci de la Serra de Llaberia
AGENTS IMPLICATS	<ul style="list-style-type: none"> • Parc Natural Serra de Montsant / Consorci de la Serra de Llaberia • Consell Comarcal • Ajuntaments • Propietaris • Centre Tecnològic Forestal de Catalunya • Centre de la Propietat Forestal (CPF) • Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural • Departament de Territori i Sostenibilitat • Consorci Leader
VINCULACIÓ AMB ALTRES ACTUACIONS DEL PLA	<ul style="list-style-type: none"> • ACTUACIÓ 19: Estructurar l'Oficina Comarcal del Paisatge, per tal de que el paisatge esdevingui l'eix fonamental de dinamització territorial • ACTUACIÓ 21: Consolidar la figura del Parc Natural de la Serra de Montsant i augment dels seus recursos econòmics, tècnics, de gestió, humans i materials • ACTUACIÓ 22: Consolidar el Consorci de la Serra de Llaberia, i augment dels seus recursos econòmics, tècnics, de gestió, humans i materials • ACTUACIÓ 23: Vetllar per la declaració definitiva del Parc Natural de les Muntanyes de Prades i Poblet i així consolidar un gran eix Montsant - Prades

Consell Comarcal del
Priorat

Pla Estratègic Comarcal
de Desenvolupament
Socioeconòmic Rural 2014-2020

Diputació Tarragona

PROGRAMA
RECUPERACIÓ, POTENCIACIÓ I VALORITZACIÓ DEL PAISATGE AGRARI

Consell Comarcal del
Priorat

Pla Estratègic Comarcal
de Desenvolupament
Socioeconòmic Rural 2014-2020

Diputació Tarragona

ACTUACIÓ 14

Fomentar el manteniment de les explotacions i millorar-ne la seva competitivitat

LÍNIA ESTRATÈGICA	SOSTENIBILITAT I VALORITZACIÓ D'UN PAISATGE SINGULAR I UNIVERSAL
PROGRAMA	RECUPERACIÓ, POTENCIACIÓ I VALORITZACIÓ DEL PAISATGE AGRARI
ACTUACIÓ	Fomentar el manteniment de les explotacions i millorar-ne la seva competitivitat

ANTECEDENTS I DESCRIPCIÓ

Cap actuació és més significativa i determinant per preservar i potenciar el paisatge agrari i per fomentar el manteniment de les explotacions existents que incentivar i millorar-ne la seva competitivitat, i així garantir o tendir a que les terres es treballin i que les explotacions agràries siguin el més viables possible. Cal recordar que la superfície conreada a la comarca està immersa en una baixada continuada que va començar fa més de 20 anys i que no s'ha aturat. Per aquest motiu cal seguir impulsant i recolzant les accions que puguin ajudar a capgirar aquesta dinàmica negativa. En aquest sentit, es tracta de donar especial suport a les produccions comarcals bàsiques (principalment vinya i olivera, però també avellaner, entre d'altres).

D'aquesta manera, aquesta actuació fa referència al que des del PDR 2014-2020 s'anomena millora de la competitivitat de les explotacions agràries (operació 4.1.01), inclosa en la sub-mesura 4.1, d'ajuda a les inversions en explotacions agrícoles.

Aquesta actuació es complementa amb accions diverses com poden ser l'establiment de facilitats per a l'adquisició o arrendament de terres per part dels joves, relacionant-la amb la creació del **Banc de Terres** a nivell comarcal, i els acords de custòdia agrària, que es proposa en aquest document (ACTUACIÓ 15) i amb l'operació 6.1.01 del PDR 2014-2020, de primera instal·lació de joves agricultors. A més aquesta mesura podria complementar-se amb d'altres mesures d'àmbit local o comarcal, lligades a l'habitatge per exemple (exempció de pagaments del IBI per a primera vivenda) per facilitar la incorporació de joves a l'agricultura.

Cal dir que durant els últims anys també s'han portat a terme actuacions de recuperació o introducció de cultius en determinades zones (p.e. varietats fructíferes a la zona de Margalef), i també es poden seguir impulsant activitats com el desenvolupament de conreus com les plantes aromàtiques, que alhora poden generar activitats artesanals associades.

En resum doncs, per tot això, es proposa:

- Vetllar pel manteniment i/o recuperació d'explotacions i, per tant, de l'augment de la SAU a nivell comarcal.
- Oferir suport i eines als pagesos per tal de millorar les seves explotacions, i possibilitar que nous pagesos es puguin dedicar a l'agricultura.
- Gestionar el **Banc de Terres** comarcal de forma eficaç per tal de que s'uneixin les voluntats d'uns i altres agents (els que tenen terres i no poden gestionar i els que volen treballar-les).
- Estudiar la possibilitat d'oferir mesures o ajuts d'àmbit local o comarcal, lligades a l'habitatge per exemple (exempció de pagaments del IBI per a primera vivenda) per facilitar la incorporació de joves a l'agricultura o facilitar l'arribada de nous joves en determinats municipis.
- Seguir valorant la possibilitat de recuperar o introduir nous cultius en determinades zones.

LÍNIA ESTRATÈGICA	SOSTENIBILITAT I VALORITZACIÓ D'UN PAISATGE SINGULAR I UNIVERSAL
PROGRAMA	RECUPERACIÓ, POTENCIACIÓ I VALORITZACIÓ DEL PAISATGE AGRARI
ACTUACIÓ	Fomentar el manteniment de les explotacions i millorar-ne la seva competitivitat

		PRIORITAT		PERIODICITAT			
		Alta	Mitja	Baixa	Única	Anual	Contínua
INDICADORS							
<ul style="list-style-type: none"> • Nombre d'explotacions recuperades. • Evolució en la SAU total a nivell comarcal. • Evolució de la SAU per tipologia de conreu. • Abast territorial de l'actuació (nombre de municipis amb explotacions recuperades). • Ajuts per a noves incorporacions a l'activitat agrícola. 				<ul style="list-style-type: none"> • Nombre de propietaris que participen en el Banc de Terres. • Nombre de persones interessades en treballar les terres i que s'han donat d'alta en el Banc de Terres. • Pressupost de caire municipal invertit en mesures per facilitar la incorporació de joves a l'agricultura o facilitar l'arribada de nous joves en determinats municipis. 			
POSSIBLES FONTS DE FINANÇAMENT	<ul style="list-style-type: none"> • Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural • Particulars 						
AGENTS IMPLICATS	<ul style="list-style-type: none"> • Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural • Particulars • Cooperatives agrícoles • Sindicats agraris • Consells Reguladors • Parc Natural Serra de Montsant / Consorci de la Serra de Llaberia • Consell Comarcal • Ajuntaments 						
VINCULACIÓ AMB ALTRES ACTUACIONS DEL PLA	<ul style="list-style-type: none"> • ACTUACIÓ 15: Crear un Banc de Terres a nivell comarcal i propiciar acords de custòdia agrària per recuperar conreus abandonats • ACTUACIÓ 66: Donar continuïtat a les accions de millora de les explotacions i dels processos d'entrada de producte als molins • ACTUACIÓ 68: Fomentar les activitats de formació contínua del sector • ACTUACIÓ 77: Insistir en les accions formatives específiques per al desenvolupament de l'òleoturisme 						

ACTUACIÓ 15

Crear un Banc de Terres a nivell comarcal i propiciar acords de custòdia agrària per recuperar conreus abandonats

LÍNIA ESTRATÈGICA	SOSTENIBILITAT I VALORITZACIÓ D'UN PAISATGE SINGULAR I UNIVERSAL
PROGRAMA	RECUPERACIÓ, POTENCIACIÓ I VALORITZACIÓ DEL PAISATGE AGRARI
ACTUACIÓ	Crear un Banc de Terres a nivell comarcal i propiciar acords de custòdia agrària per recuperar conreus abandonats

ANTECEDENTS I DESCRIPCIÓ

Amb l'objectiu de garantir el relleu generacional, la incorporació de joves al sector i la recuperació del paisatge agrícola, és considera necessari propiciar la creació d'un **Banc de Terres** a nivell comarcal. La superfície agrícola ha sofert un procés d'abandonament continuat en les últimes dècades a nivell general, fruit principalment de la manca de relleu generacional, i per tant és necessari incidir en la recuperació de conreus abandonats.

El Banc de Terres ha de ser una de les principals vies per facilitar que persones que no disposen de terres en propietat o que en volen gestionar un major nombre, puguin incorporar-se a l'activitat mitjançant la cessió o traspàs d'aquestes terres i/o infraestructures per part de propietaris/àries que no treballen la terra o que volen deixar de fer-ho per jubilació o altres motius. Així, el Banc funcionarà com una base de dades de propietaris i de finques rústiques i terres susceptibles de ser aprofitades, per un costat, i de persones que volen dedicar-se a l'activitat agrícola o augmentar la superfície de les seves explotacions.

Per tal de vertebrar la relació entre els agents implicats (propietaris i persones interessades en treballar les terres), es pot aprofitar el model que està implementant el Parc Natural des de l'any 2014, a través dels acords de custòdia agrària, en els quals es facilita l'accés a la terra a nous agricultors o a d'altres que ja estiguin establerts al territori mitjançant la cessió de terres d'aquells propietaris que no en fan ús. Es tracta d'acords a tres bandes, entre el propietari que cedeix les terres, l'agricultor que les reactiva i el Parc Natural, que actua com a mediador.

Per tal de fer aplicable el model del Parc Natural a tot el territori comarcal caldrà, però, determinar l'ens encarregat de portar a terme la gestió, mediació i seguiment en l'execució d'aquesta figura. La importància estratègica d'aquest tema, per frenar l'abandonament de terres i incentivar la incorporació de joves a l'activitat agrícola, fa que es proposi que sigui l'**Oficina Comarcal del Paisatge** (aquesta figura apareix descrita en l'ACTUACIÓ 19) qui porti a terme aquestes tasques.

En base el que s'ha descrit, les accions que es proposa realitzar són les següents:

- Articular la creació d'un Banc de Terres d'àmbit comarcal.
- Cercar propietaris interessats en cedir les seves finques i pagesos interessats en reactivar-les i treballar-les.
- Fomentar la interrelació entre aquests agents i propiciar la signatura d'acords de custòdia agrària.
- Possibilitar que l'**Oficina Comarcal del Paisatge** sigui l'entitat encarregada de gestionar el Banc de Terres i de fer de medidora dels acords de custòdia agrària.
- Recolzar les actuacions del Parc Natural en aquest sentit i intentar integrar unes i altres accions, per tal de que el projecte sigui de **caire comarcal**.

LÍNIA ESTRATÈGICA		SOSTENIBILITAT I VALORITZACIÓ D'UN PAISATGE SINGULAR I UNIVERSAL			
PROGRAMA		RECUPERACIÓ, POTENCIACIÓ I VALORITZACIÓ DEL PAISATGE AGRARI			
ACTUACIÓ		Crear un Banc de Terres a nivell comarcal i propiciar acords de custòdia agrària per recuperar conreus abandonats			
PRIORITAT			PERIODICITAT		
Alta	Mitja	Baixa	Única	Anual	Contínua
INDICADORS					
<ul style="list-style-type: none"> • Nombre de propietaris que participen en el Banc de Terres. • Nombre de persones interessades en treballar les terres i que s'han donat d'alta en el Banc de Terres. • Nombre d'acords de custòdia signats. • Nombre d'explotacions recuperades. • Evolució en la SAU total a nivell comarcal. • Evolució de la SAU per tipologia de conreu. 			<ul style="list-style-type: none"> • Abast territorial de l'actuació (nombre de municipis amb explotacions recuperades). • Cost de funcionament de l' Oficina Comarcal del Paisatge • Grau de satisfacció dels ajuntaments, tècnics i ens de gestió d'espais naturals en relació al funcionament de l' Oficina Comarcal del Paisatge. • Grau de satisfacció dels propietaris i dels usuaris del Banc de Terres. 		
POSSIBLES FONTS DE FINANÇAMENT		<ul style="list-style-type: none"> • Consell Comarcal • Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural • Ajuntaments • Parc Natural Serra de Montsant / Consorci de la Serra de Llaberia 			
AGENTS IMPLICATS		<ul style="list-style-type: none"> • Consell Comarcal • Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural • Particulars • Cooperatives agrícoles • Sindicats agraris • Consells Reguladors • Parc Natural Serra de Montsant / Consorci de la Serra de Llaberia • Ajuntaments 			
VINCULACIÓ AMB ALTRES ACTUACIONS DEL PLA		<ul style="list-style-type: none"> • ACTUACIÓ 14: Fomentar el manteniment de les explotacions i millorar-ne la seva competitivitat • ACTUACIÓ 19: Estructurar l'Oficina Comarcal del Paisatge, per tal de que el paisatge esdevingui l'eix fonamental de dinamització territorial 			

Consell Comarcal del
Priorat

Pla Estratègic Comarcal
de Desenvolupament
Socioeconòmic Rural 2014-2020

Diputació Tarragona

ACTUACIÓ 16

Conservar, valoritzar i potenciar els mosaics que conformen el paisatge agrícola

LÍNIA ESTRATÈGICA	SOSTENIBILITAT I VALORITZACIÓ D'UN PAISATGE SINGULAR I UNIVERSAL
PROGRAMA	RECUPERACIÓ, POTENCIACIÓ I VALORITZACIÓ DEL PAISATGE AGRARI
ACTUACIÓ	Conservar, valoritzar i potenciar els mosaics que conformen el paisatge agrícola

ANTECEDENTS I DESCRIPCIÓ

El paisatge prioratí ha d'esdevenir la base i pilar fonamental en el desenvolupament present i futur de la comarca. Un paisatge agrícola, configurat al llarg de molts anys, que a dia d'avui pot ajudar a donar fins i tot major valor afegit als productes que d'ell en deriven.

A més, la inclusió d'aquest paisatge cultural agrícola de muntanya mediterrània a la Llista del Patrimoni Mundial de la UNESCO acabarà de donar visibilitat a aquest preuat recurs que pren forma de mosaic agroforestal, articulat a l'entorn d'uns elements de pedra en sec que també el vertebreren.

Aquesta actuació beu del que la Carta del Paisatge assumeix en tres dels seus objectius de qualitat paisatgística, tal com també integra el Catàleg de Paisatge del Camp de Tarragona, i es proposa que derivi en les següents accions concretes:

- Inventariar els elements del patrimoni construït tradicional del paisatge agrícola (marges, feixes, tanques, tècniques tradicionals) i les seves mostres més excepcionals a la comarca, per tal d'avaluar-ne l'estat i preservar-los (tasca que podria assumir l'**Oficina Comarcal del Paisatge** - veure ACTUACIÓ 19).
- Identificar, i integrar en forma de ZEDP o ZIT (veure ACTUACIÓ 3), els principals punts d'interès paisatgístic de caràcter agroforestal, per tal de valoritzar-los i posar-los en coneixement de la població local, visitants i amb finalitats educatives. Aquesta acció podrà anar lligada a actuacions de senyalització (veure ACTUACIÓ 25), i també connecta amb l'ACTUACIÓ 4, de creació i adequació d'una xarxa de miradors.
- Seguir establint, a través de les Denominacions d'Origen, els criteris a complir per a noves plantacions o modificació de les existents.
- Posar en valor el paisatge agrari mitjançant plafons interpretatius situats en els principals miradors del paisatge.
- Fomentar l'educació ambiental i paisatgística en àmbits agrícoles.

PRIORITAT			PERIODICITAT		
Alta	Mitja	Baixa	Única	Anual	Contínua

LÍNIA ESTRATÈGICA	SOSTENIBILITAT I VALORITZACIÓ D'UN PAISATGE SINGULAR I UNIVERSAL
PROGRAMA	RECUPERACIÓ, POTENCIACIÓ I VALORITZACIÓ DEL PAISATGE AGRARI
ACTUACIÓ	Conservar, valoritzar i potenciar els mosaics que conformen el paisatge agrícola

INDICADORS

<ul style="list-style-type: none"> • Nombre d'elements del patrimoni construït tradicional del paisatge agrícola inventariats. • Pressupost dels treballs de manteniment i adequació dels elements més destacats. • Nombre d'accions d'adequació realitzades. • Nombre i tipus de zones delimitades (% de ZEDP, % de ZIT). • Criteris establerts per les DO per a la conservació de paisatges agrícoles. • Nombre i tipus d'accions realitzades per a la promoció i potenciació d'aquestes zones, segons tipus d'enfocament (educació ambiental, divulgació científica, visitants, etc.). 	<ul style="list-style-type: none"> • Nombre d'accions de senyalització realitzades i pressupost d'aquestes accions. • Nombre de visitants / turistes. • Grau de satisfacció dels visitants. • Pressupost aconseguit i invertit total a través de la taxa turística. • Pressupost aconseguit i invertit a través dels donatius o aportacions dels visitants. • Cost de funcionament de l' Oficina Comarcal del Paisatge • Grau de satisfacció dels ajuntaments i tècnics en relació al funcionament de l' Oficina Comarcal del Paisatge.
POSSIBLES FONTS DE FINANÇAMENT	<ul style="list-style-type: none"> • Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural / LEADER • Ajuntaments • Particulars • PUOSC • PAM
AGENTS IMPLICATS	<ul style="list-style-type: none"> • Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural • Particulars • Cooperatives agrícoles • Consells Reguladors • Sindicats agraris • Consell Comarcal • Consorci Leader • Parc Natural Serra de Montsant / Consorci de la Serra de Llaberia • Ajuntaments • Observatori del Paisatge de Catalunya
VINCULACIÓ AMB ALTRES ACTUACIONS DEL PLA	<ul style="list-style-type: none"> • ACTUACIÓ 3: Delimitar, preservar i potenciar les Zones d'Espacial Dinamització del Paisatge (ZEDP) i les Zones d'Interès Turístic (ZIT) • ACTUACIÓ 4: Planificar i estructurar definitivament una xarxa de miradors i d'àrees de lleure • ACTUACIÓ 19: Estructurar l'Oficina Comarcal del Paisatge, per tal de que el paisatge esdevingui l'eix fonamental de dinamització territorial • ACTUACIÓ 25: Redactar i implementar un Pla de Senyalització del Priorat, per millorar de forma integral la senyalització del territori • ACTUACIÓ 99: Estudiar la possibilitat d'articular una Taxa Turística Comarcal

Consell Comarcal del
Priorat

Pla Estratègic Comarcal
de Desenvolupament
Socioeconòmic Rural 2014-2020

Diputació Tarragona

ACTUACIÓ 17

Recuperar, potenciar i promocionar el patrimoni de pedra seca

LÍNIA ESTRATÈGICA	SOSTENIBILITAT I VALORITZACIÓ D'UN PAISATGE SINGULAR I UNIVERSAL
PROGRAMA	RECUPERACIÓ, POTENCIACIÓ I VALORITZACIÓ DEL PAISATGE AGRARI
ACTUACIÓ	Recuperar, potenciar i promocionar el patrimoni de pedra seca

ANTECEDENTS I DESCRIPCIÓ

El patrimoni de pedra seca és sens dubte un dels pilars bàsics sobre els quals sustentat la descoberta del paisatge del Priorat. Fruit d'un treball continuat al llarg dels anys, de l'esforç de moltes generacions i reflex inequívoc de les condicions d'adaptació de la població d'un territori a la seva orografia., el patrimoni de pedra seca cal que sigui **recuperat i valoritzat** de manera adequada. No només configura visualment el paisatge actual sinó que ajuda a explicar i, per tant, a entendre, la seva evolució històrica fins al moment actual, esdevenint un recurs imprescindible per a la seva interpretació.

En aquests sentit, dir que des del Parc Natural, per exemple, ja s'han portat a terme actuacions per inventariar i recuperar aquest patrimoni, i alhora el pla d'acció de l'Agenda 21 de Montsant ja preveia accions d'aquest tipus. Per tant, es proposa prendre exemple d'aquestes actuacions, reorientar-les i/o redefinir-les, si cal, per tal d'ampliar-ne l'àmbit d'acció, a d'altres zones de la comarca (arquitectura de la pedra seca al Baix Priorat, la Serra de Llaberia, etc).

Per a fer-ho possible, és molt necessari **tenir identificat i inventariat aquest patrimoni**, en coordinació amb tot allò que deriva de la Carta del Paisatge. Alhora, cal que es realitzi **una prioritació de les intervencions**, considerant la seva representativitat, la distribució territorial i la viabilitat tècnica i econòmica. Seria molt convenient lligar aquestes intervencions amb les que es realitzin en el marc de posada en valor de fons escènics, àrees de lleure, miradors, etc. Així, en una **reduïda dimensió territorial, es podrien articular actuacions relacionades entre sí que ajudessin a interpretar el territori** i, en conseqüència, la història i tradició comarcal, de forma més eficient i ordenada (també tenint en compte possibles aprofitaments turístics).

A més, evidentment, caldria portar a terme una adequada **promoció d'aquest patrimoni**, a diferents nivells (turística, educativa, etc.), que alhora ajudi a la seva valorització i visibilitat.

En resum doncs, es proposa:

- Seguir impulsant, o estendre territorialment (segons els casos), els processos d'identificació i inventari del patrimoni de pedra seca de la comarca.
- Coordinar actuacions de restauració, adequació, valorització d'aquest patrimoni, en base a criteris de potencialitat d'aprofitament (educativa, turística, ambiental, etc), de viabilitat tècnica i econòmica i de redistribució d'actuacions a nivell comarcal. Articular accions de promoció del patrimoni en base aquestes finalitats / visions.
- Relacionar i coordinar aquestes actuacions amb el que es descriu en l'ACTUACIÓ 3 (Delimitar, preservar i potenciar les Zones d'Especial Dinamització del Paisatge (ZEDP) i les Zones d'Interès Turístic (ZIT)) i en l'ACTUACIÓ 4 (Planificar i estructurar definitivament una xarxa de miradors i d'àrees de lleure).

LÍNIA ESTRATÈGICA	SOSTENIBILITAT I VALORITZACIÓ D'UN PAISATGE SINGULAR I UNIVERSAL
PROGRAMA	RECUPERACIÓ, POTENCIACIÓ I VALORITZACIÓ DEL PAISATGE AGRARI
ACTUACIÓ	Recuperar, potenciar i promocionar el patrimoni de pedra seca

PRIORITAT			PERIODICITAT		
Alta	Mitja	Baixa	Única	Anual	Contínua
INDICADORS					
<ul style="list-style-type: none"> • Nombre d'elements del patrimoni de pedra seca inventariats. • Pressupost dels treballs de manteniment i adequació dels elements més destacats. • Nombre d'accions d'adequació realitzades. • Abast territorial de les actuacions de recuperació plantejades/ executades. • Accions de senyalització (% de pressupost del Pla de Senyalització destinat a la senyalització d'aquests elements). 			<ul style="list-style-type: none"> • Pressupost aconseguit i invertit total a través de la taxa turística. • Pressupost aconseguit i invertit a través dels donatius o aportacions dels visitants. • % de desviació respecte al previst (temps/recursos econòmics). • Grau de satisfacció dels visitants. • Grau de satisfacció de la població respecte les accions portades a terme. 		
POSSIBLES FONTS DE FINANÇAMENT	<ul style="list-style-type: none"> • Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural • Parc Natural Serra de Montsant / Consorci de la Serra de Llaberia • Departament d'Empresa i Ocupació • Consell Comarcal • Ajuntaments • Particulars 				
AGENTS IMPLICATS	<ul style="list-style-type: none"> • Parc Natural Serra de Montsant / Consorci de la Serra de Llaberia • Ajuntaments • Particulars • Sindicats agraris • Cooperatives agrícoles • Consells Reguladors • Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural • Consell Comarcal • Observatori del Paisatge de Catalunya 				
VINCULACIÓ AMB ALTRES ACTUACIONS DEL PLA	<ul style="list-style-type: none"> • ACTUACIÓ 3: Delimitar, preservar i potenciar les Zones d'Espècial Dinamització del Paisatge (ZEDP) i les Zones d'Interès Turístic (ZIT) • ACTUACIÓ 4: Planificar i estructurar definitivament una xarxa de miradors i d'àrees de lleure • ACTUACIÓ 99: Estudiar la possibilitat d'articular una Taxa Turística Comarcal 				

Consell Comarcal del
Priorat

Pla Estratègic Comarcal
de Desenvolupament
Socioeconòmic Rural 2014-2020

Diputació Tarragona

ACTUACIÓ 18

Consolidar i millorar el sistema de regadius i la xarxa de camins agraris

LÍNIA ESTRATÈGICA	SOSTENIBILITAT I VALORITZACIÓ D'UN PAISATGE SINGULAR I UNIVERSAL
PROGRAMA	RECUPERACIÓ, POTENCIACIÓ I VALORITZACIÓ DEL PAISATGE AGRARI
ACTUACIÓ	Consolidar i millorar el sistema de regadius i la xarxa de camins agraris

ANTECEDENTS I DESCRIPCIÓ

Per tal de garantir el futur de l'activitat agrària a la comarca i per tal de, en conseqüència, potenciar i valoritzar el paisatge agrari és imprescindible que, al llarg dels propers anys, es produeixi un procés continuat de millora de les infraestructures bàsiques de suport a aquesta activitat.

Així, en concret, aquesta actuació fa referència a la millora dels camins agraris, estructurats en forma de xarxa, i als sistemes i xarxes de reg, configurats a l'entorn dels pantans de Margalef (zona nord-oest de la comarca) i de els Guiamets (amb incidència a la zona del Baix Priorat i a municipis de la Ribera d'Ebre, a través de set xarxes de reg).

Cal recordar que el regadiu de Montsant abasteix els municipis de la Bisbal de Falset, Margalef, Cabacés, la Figuera i la Vilella Baixa de la comarca del Priorat, i la Palma d'Ebre (a Ribera d'Ebre), amb una superfície de reg de més de 1400 ha; mentre que el de Guiamets abasteix els Guiamets i el Masroig (Priorat) i Garcia, Móra la Nova i Tivissa (Ribera d'Ebre), amb una superfície de reg d'unes 1200 ha.

En relació als regadius, tot i les actuacions portades a terme darrerament en aquest sentit, lligades en certs casos a importants inversions, és evident que cal seguir incidint en les millores en aquestes infraestructures, per tal de garantir les collites i també per possibilitar el desenvolupament de nous cultius en certes zones, que ajudin a garantir la pervivència de l'activitat agrícola i la presència de nous agricultors a la comarca. Per tot això, cal insistir en la possibilitat d'estendre el reg als pobles de la zona TOPOGRAPO, i garantir el cabal del riu Siurana en el pas per aquestes poblacions.

A més, des de part de la zona nord de la comarca (en concret des del municipi d'Ulldemolins) es reclama una prolongació del regadiu del Garrigues Sud, que bomba aigua des de l'embassament de Flix, al riu Ebre, cap al sud-oest de les Garrigues, i que permetria abastir de reg de suport a aquesta part de comarca, augmentant la productivitat agrícola i oferint, així, majors possibilitats de pervivència de l'activitat. També possibilitaria generar expectatives en potencials nous conreus, tot i que evidentment caldria estudiar-ne la seva idoneïtat.

En relació a la xarxa de camins, insistir en les tasques de manteniment i millora que ja s'estan portant a terme des de diverses instàncies (Consell Comarcal, Parc Natural, Consorci Serra de Llaberia, etc), com s'ha dit, ja sigui per seguir potenciant l'activitat agrària en sí mateixa, com per seguir potenciant la descoberta amable dels paisatges comarcals a través de l'activitat senderista. Per tant cal que les inversions en manteniment de la senyalització prevista en el marc de la xarxa de camins segueixin vigents i en contínua revisió. Evidentment cal que totes aquestes millores siguin realitzades en base les directrius i objectius de la Carta del Paisatge (fa referència a "preservar, recuperar i mantenir els camins, els senders, les pistes i les carrerades, com a xarxa estructural del territori de la comarca i com potencials itineraris de paisatge (...)") i validades a través de les seves figures de gestió, i de la futura/potencial **Oficina Comarcal del**

LÍNIA ESTRATÈGICA	SOSTENIBILITAT I VALORITZACIÓ D'UN PAISATGE SINGULAR I UNIVERSAL
PROGRAMA	RECUPERACIÓ, POTENCIACIÓ I VALORITZACIÓ DEL PAISATGE AGRARI
ACTUACIÓ	Consolidar i millorar el sistema de regadius i la xarxa de camins agraris

Paisatge, veure ACTUACIÓ 19).

En definitiva, doncs, en el marc d'aquesta actuació es proposa:

- Propiciar la millora contínua de la xarxa de camins agraris de la comarca.
- Millora contínua de la xarxa de regadius de la comarca, i possibilitat d'extensió d'aquesta xarxa a zones limítrofs que actualment no en disposen.
- Unir esforços per tal d'aconseguir la prolongació del regadiu del Garrigues Sud fins la zona nord - nord-est de la comarca.
- Impulsar nous conreus o potencialitats d'aprofitament agrícola, en base aquests nous regadius.
- Potenciar la descoberta "amable" dels paisatges agraris de la comarca a través d'aquesta xarxa de camins.

PRIORITAT			PERIODICITAT		
Alta	Mitja	Baixa	Única	Anual	Contínua

INDICADORS

• Nombre d'accions previstes • % d'actuacions previstes / % actuacions portades a terme. • Pressupost aconseguit i invertit en l'execució d'aquestes accions. • Nombre de superfície de sistema de regadius millorada. • Nombre de km de camins i pistes adequats.	• Nombre d'accions de millores de senyalització portades a terme. • % de pressupost del Pla de Senyalització destinat a la millora en la senyalització de camins i pistes.

**POSSIBLES FONTS DE
FINANÇAMENT**

- MAGRAMA
- Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural
- Comunitats de regants
- Diputació de Tarragona

Consell Comarcal del
Priorat

Pla Estratègic Comarcal
de Desenvolupament
Socioeconòmic Rural 2014-2020

Diputació Tarragona

LÍNIA ESTRATÈGICA	SOSTENIBILITAT I VALORITZACIÓ D'UN PAISATGE SINGULAR I UNIVERSAL
PROGRAMA	RECUPERACIÓ, POTENCIACIÓ I VALORITZACIÓ DEL PAISATGE AGRARI
ACTUACIÓ	Consolidar i millorar el sistema de regadius i la xarxa de camins agraris

AGENTS IMPLICATS	<ul style="list-style-type: none"> • MAGRAMA • Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural • Comunitats de regants • Particulars • Consells Reguladors • Sindicats agraris • Consell Comarcal • Parc Natural Serra de Montsant / Consorci de la Serra de Llaberia • Ajuntaments
VINCULACIÓ AMB ALTRES ACTUACIONS DEL PLA	<ul style="list-style-type: none"> • ACTUACIÓ 10: Promoure millores continuades en la xarxa de camins i pistes forestals, per a la previsió i extinció d'incendis forestals • ACTUACIÓ 19: Estructurar l'Oficina Comarcal del Paisatge, per tal de que el paisatge esdevingui l'eix fonamental de dinamització territorial • ACTUACIÓ 21: Consolidar la figura del Parc Natural de la Serra de Montsant i augment dels seus recursos econòmics, tècnics, de gestió, humans i materials • ACTUACIÓ 22: Consolidar el Consorci de la Serra de Llaberia, i augment dels seus recursos econòmics, tècnics, de gestió, humans i materials • ACTUACIÓ 23: Vetllar per la declaració definitiva del Parc Natural de les Muntanyes de Prades i Poblet i així consolidar un gran eix Montsant - Prades